

Български Книжици.

пoкpeмeннo cпecaннe

нa

БЪЛГАРСКИ-ТИ КНИЖНИЦИ.

Урежда сѧ

отъ

ДИМИТРИА МУТЪЕВА.

ЧЯСТЬ I.

АПРИЛИА: КНИЖКА ПРЪВА.

Съдржание:

- I Житіе Свети-Климентѧ.
- II Синодикъ на Царѧ Борисѧ.
- III Кохичихина.
- IV Български народни пѣсни.
- V Съвременна глгописъ.

Прилага сѧ:

- VI Чичева Томова Колиба.

БЪЛГАРСКИ-ТИ КНИЖИЦИ:

издаваѣт сѧ два пѧти въ мѣсѧцъ-тъ
на 5 и 20 число.

Цѣна-та на годишно-то издание
(24 Книжки) ie:

Въ Цариградъ 5 медж. сребрѧни.

По всичко-то Турско 5 $\frac{1}{2}$ м. ср.

Въ Сръбїѧ, Влашко и Молдавиѧ
6 меджид. сребрѧни.

Една-та Книжка сама $\frac{1}{2}$ м. среб.

ЦАРИГРАДЪ — ГАЛАТА

Въ Книгопечатницѧ-тъ на Д. Цашкова и Б. Миркова.

1858.

ИЗВѢСТІЕ.

Оныя лица, кои-то сѣ дали или ще дадѣтъ отъвѣднѣжъ десять турскы лири, ще земѣтъ догдѣ сѣ живи безъ никакѣжъ заплатѣ Българскы-ти Книжици и по іедно тѣло отъ всѣкѣ книгѣ, коѣж-то ще издаде Българ. Книжнина.

Оныя лица, кои-то сѣ дали или ще дадѣтъ отъвѣднѣжъ пять турскы лири, ще земѣтъ догдѣ сѣ живи съ половинѣжъ заплатѣ Българскы-ти Книжици и по іедно тѣло отъ всѣкѣ книгѣ.

Оныя лица, кои-то сѣ дали или ще дадѣтъ отъвѣднѣжъ іеднѣж лирѣж турскѣж ще земѣтъ догдѣ сѣ живи безъ заплатѣ по іедно тѣло отъ всѣкѣ книгѣ не погодѣмѣж отъ 5 (пять) типографическы листа, като заплати разнос-кы-ти на возеніе-то имѣ, а за по голѣмѣ-ти, ако ги приѣмѣтъ, ще плащѣтъ относително повече-то отъ пять-тѣхъ типографическы листа: а за Периодическо-то Списание ако го земѣтъ, ще плащѣтъ іедно бѣло междидіе по малко.

Настоіатели-тъ, кои-то сѣ вѣнѣжъ отъ Цариградѣ и кои-то сѣ стараѣтъ за натѣкмяваніе-то на Българскы-ти Книжици и за събрианіе-то на помощь-та за Българскѣ-тъ Книжнинѣж, умолявѣтъ сѣ да испратѣтъ на главно-то Настоіателство въ Цариградѣ имена-та на спомоществователи-ти, какѣ-то за Българскы-ти Книжици така и за Българскѣ-тъ Книжнинѣж. Това дано стапе, колко-то може по скоро, зацо-то въ осмѣ-тъ Книжѣж на Българскы-ти Книжици ще сѣ вмѣсти биланцѣ-тъ отъ свѣткы-ти на Българскѣ-тъ Книжнинѣж.

Б. Д. Главно-то Настоіателство на Българ. Книжнинѣж има си печать, и все, що сѣ дава отъ странѣж-тъ му - было записъ или книгѣ - ще носи должнѣж печать. Безъ тоѣя печать всичко дадено отъ странѣж-тъ му чете сѣ незаконно.

Базгарскы Книжици.

ЧАСТЬ I.

1858. АПРИЛА.

КНИЖКА ПРВА.

ЖИТИЕ СВЕТИ-КЛИМЕНТОВО.

(Вижь Книж. № 4, страницъ 110.)

Но отуаши-те еретици пребивае во исто ослепление и не щед да исправатъ криво-то си зүеніе; нбо гордость-та не имъ даваше да познаатъ нелепость-та на змствкване-то си за истина-та: Н того ради змножиа мзүеніа-та; нбо, пощо вездое дозволеніе отъ князь-о да постыпватъ со светїи-те, како що сакаетъ сами: тога и извадіе нихъ отъ темница-та и и подвергнае на безусловеуни мзүеніа, безъ да гледаетъ ни на старость, ни на болость, отъ коа-то мнозина страдае, вследъ много-то мзүеніа, що бєа претърпєли. Обачє Светополкъ, кой-то рабски кєше преданъ на еретици-те, не знаеше ни-що за таа михна лютость и свирепоство, зѣщо тога онъ не се сго-

ди тамо, инако скетѣи-те не тѣа пострадае тоа, що пострадае: зашо, ако и да беше онѣ всегда поути совършено преданѣ на еретици-те, но поуиаше и добродетель-та на скетѣи-те, и особено се змили онѣ отъ како се устрои уѣдо-то. По тѣа безуеловекуи мѣуенѣа еретици-те предадоу скетѣи-те на воини да ѣ отнесатъ особо единѣ отъ другѣи въ придѣнаски-те страни. Воини-те, кои-то естествено беа люди грѣбѣи (карварѣи) и скрепѣи, зашо беа Немци; а пакъ отъ друга страна имѣе заповѣдъ отъ еретици-те да се обходатъ строго со скетѣи-те. И така воини-те пошо извадиу угодници-те отъ градъ-о надворѣ, ѣ соблекоу оголь голи и ѣ влечуа по земи, и съ тоѣ науинѣ две заа имѣ приуинавае срамъ и стѣдъ, коѣ-то е велика въ тѣа страни отъ стѣдени-те северни ветровѣи. За да се обходатъ така со скетѣи-те на воини-те беше поржѣано отъ врази-те на православѣе-то. Кога веке се удадиу много отъ градъ-о, тога воини-те оставѣа узиници-те и се вратиа назадъ. Исповѣдници-те Христовѣи припомнае тога, що Господъ заповѣда ако ѣ гонатъ отъ единѣ градъ да бѣгаеѣ въ другѣи, того ради они въ Бѣлгарѣа пламенно жѣлаеѣа да идатъ, за Бѣлгарѣа постоянно мислеѣе, Бѣлгарѣа да ѣ воспоконтъ се надеѣѣа. Но и тамо не ѣе можеа да достигнатъ, ако не хоеа безъ пѣтъ и скришемъ, имѣѣщи велика нѣжда¹ за адѣнѣе и облекло; зашо ако разбѣреа еретици-те намерѣнѣе-то имѣ непремѣнно тѣа имѣ препатствѣвае; того ради они глѣдаѣ да избѣгнѣваеѣ на пѣтъ всекоѣ вѣстрѣѣа. И така, страха ради, принѣдени беѣ да се разделатъ единѣ отъ другѣиго, и да се разсеатъ въ разни страни. И тоа би не безъ Божѣе произволенѣе, за да се проповѣдетъ Евангелѣе-то въ повеѣѣе страни. Тога Климентъ зѣде со себе Назма и Ангеларѣа, и се зѣправи съ ними контъ Дѣнавѣ, и по некое време стигнаѣ въ единѣ градъ, гдѣ имѣ се представи възможность да снабдатъ съ пиѣѣа и облекло изнемоѣрѣни-те си тела.

СИНОДИКЪ

на

Царя Бориса.

Ръкописъ отъ XIV вѣкѣ.

I.

Исторіа-та на старо-българскъ-тъ писменность, коіа-то заключи кругъ-тъ на своѣ-тъ дѣятельность заедно съ паденіе-то на българско-то Царство при Бориса и Романа сынове на царя Петра и внукове на царя Симеона, іестественно могла бы да почене възрожденіе-то си заедно съ политическо-то възрожденіе на Българіѣ въ свръшаніе-то на XII в. Книжвеный-тъ той-зи застой ся іе продлжявалъ около два вѣка с. р. отъ край на X до край на XII в. и ся іе ограничявалъ само въ народнѣ-тъ Книжинѣ. А духовна-та Книжина Българска, коіа-то іе имала убѣжище въ монастыри-ти продлжявала іе своіе-то сущестованіе, а народный-тъ и общественый-тъ языкъ, кой-то ся изражяваше въ грамоти, въ проповѣди и въ духовни актове, заедно съ подпаденіе-то на Българи-ти подъ власть на В. Р. Имперіѣ, длженъ бѣ да даде мѣсто-то на грѣцкый-тъ языкъ. Заедно съ вторж-тъ династіѣ на българскы-ти царіе поченѣхъ да ся поіавляжѣт и писменни памятници на българскый-тъ языкъ. Случай-тъ още не ни іе открылъ ни іедно листце, коіе-то да ся относя до врѣмя-то на

Асѣнія I и Іоанна I. Вългарска іедна грамота, напечатана въ II т. въ извѣстія-та на Им. Академіѣ, и кой-то Шифаркѣ относѣ до врѣмя-то на Асѣнія I. доста іе обіяснена — (и іе доказано че тіа ся относи до врѣмя-то на Асѣнія II.) Нѣ мы имамы въ рѣцѣ-ти си памятникѣ, кой-то іе на цѣло царуваніе по ветхѣ отъ тѣхъ грамотѣ, и ако бы послѣдніа-та да ни обіяснява нѣкои форми на българскій-тъ языкѣ отъ XIII в. и разлива колко-годѣ свѣтъ на географическо-то и топографическо-то положеніе на Българіѣ въ тойзи вѣкѣ, то друга-та рѣкописѣ за кой-то тука пишемѣ, има доста важни извѣстіа не само за политическѣ-тѣ, нѣ и за црковнѣ-тѣ исторіѣ на Българіѣ въ XIII и XIV в.

Таіа рѣкописѣ іе найдена прѣди нѣколко години въ Тръново и принадлежи на Г. Н. Х. Палаузова. Писана іе на лѣщенѣ (гладка) хартиѣ въ 6^а ч. на листѣ-тѣ съ уставѣ. Споредѣ рѣкѣ-тѣ относѣ ся на XIV ст. Таіа рѣкописѣ съдрѣжа Сѣборникѣ или Синодикѣ, кой-то ся чете въ недѣлѣ-тѣ на Православіе-то (прѣвѣ-тѣ недѣлѣ на Великій-тъ постѣ) Той іе прѣведенѣ отъ грѣцкій языкѣ съ заповѣдѣ на царѣ Бориса, кой-то іе царувалѣ отъ 1207—1217 год. Отъ съдрѣжаніе-то на тѣхъ рѣкописѣ видимѣ, че причина-та, коіа-то іе побудила да ся прѣведе той-зи Сѣборникѣ на българскій языкѣ и да ся введе въ българскѣ-тѣ цркви, іе былѣ обличителный-тъ Сѣборѣ противѣ Богомиловѣ-тѣ ересь, кой-то бѣ събранѣ въ Тръново на 1210 год. Прѣвый-тъ отдѣлѣ на тѣхъ рѣкописѣ, кой-то ся сврѣнѣ съ славословіе на царѣ Бориса, може да ся счита съвремененѣ на самый-тъ Сѣборѣ, и подирѣ прѣписанѣ въ XIV в. Послѣдующи-ти статьи, като исторіа-та за обновленіе-то на българско-то патриаршество, поминовеніе на български-ти царици; исчисленіе-то на патриарси-ти прѣславски и тръновски, исчисленіе-то на митрополи-ти и на митрополити-ти въ българскѣ-тѣ земѣ въ XIII и XIV вѣкѣ, всѣчко това іе добавено по кѣс-

но подирь царуваніе-то Борисово отъ прѣписателя на Съборникъ-тъ, за да увѣковѣчи славѣ-тъ на българскый-тъ родъ съ свѣтли-ти дѣяніи на българскы-ти цариіе за да ся утврди Православіе-то и да ся възвеличи царство-то.

Прѣви-ти страници въ тѣхъ рѣкописъ сѣ изгубени, за това не знаеѣмъ какъ іе было заглавіе-то ѣ. Отъ 1 до 25 листъ съ прѣ-късваніе въ разни мѣста, излага ся рядъ отъ такви вѣрованіи и ученіи, кои-то проклиѣхъ Православіа-та црква, и кои-то сѣ сѣ-іали по българскѣ-тъ земіѣ послѣдователи-ты на разни секти. На-редъ съ богохулно-то ученіе на Манихейци-ти, срѣщамы нѣкои-си вѣрованіи на Массалианци-ти и Богомили-ти. Наредъ съ име-на-та на безумни-ти сѣіатели на лжеученіи, намирамы имена на забранници на Православіе-то, на цариіе и царици византийскы и на благочестиви пастыри на цркви-тъ, кои-то сѣ залѣгали да о-чистиѣтъ истинно-то христово ученіе отъ лжевити тѣкованіи.

Борба-та на свѣтлѣ-тъ мысль съ тъмно-то ученіе іеретическо поченѣла іе, какъ-то видимъ отъ той-зи съборникъ на Ц. Бориса не по рано отъ XIII в. Нѣ той-зи въпросъ: да ся очисти блѣгѣр-ска-та црква отъ Богомилizmъ-тъ, кой-то въ врѣмя-то на Бориса поченѣлъ бѣ силно да ся распространява, става вече въпросъ дръж-авный, и ся разрѣши на Съборъ-тъ, кой-то бѣ съзванъ съ повелѣ-ніе на царіа. Обаче потрѣбность-та за да ся очисти Православно-то ученіе отъ лжеученіе-то на Еретици-ти іавила ся іе прѣди той-зи Съборъ; Іоаннъ Екзархъ и пресвитеръ Козьма іасно сѣ из-казвали тѣхъ потрѣбность още кога-то Блѣгаріа іеле влазіаше въ редъ-тъ на Христиіанскы-ти дръжави на Юговѣсточнѣ-тъ Европѣ. ¹⁾

¹⁾ Прѣвый-тъ въ четвърто-то слово на Шестодневъ-тъ «и да ся срамля-ють убо вси пошибены и скверны Манихеи и вси поганы Словены (идолопоклон-ници) и вси языци зловерніе.» — Другой-тъ въ слова-та си: «на Еретики... рѣкоп. на Москов. Дух. Академіи»,

Нъ прѣди да прѣдставимъ изложеніе-то отъ той-зи памятникъ на блъгарскъ-тѣ старинѣ намѣрены сме да прѣдваримъ съ нѣкои заблѣжаванія, кои-то ще ни обяснѣтъ, съ кой начинъ и при какви обстоятелства влѣзли сѣ въ новообращеннѣ-тѣ Блѣгарскѣ цркъвѣ іеретическы ученія, кои-то ся быхѣ породили на Вѣстокъ.

Обръщение-то на Блѣгари-ти въ Христианскѣ вѣрѣ, поченѣло іе съ крщение-то на царя Бориса и нѣговѣ-тѣ челядь, нъ не іе было всенародно, и отъ историческы-ти свидѣтельства виждамы, колко трудъ іе ималъ Борисъ за да утвърди, ако не въ народъ-тѣ си, а то въ челядь-тѣ си спасително-то ученіе на Вѣрѣ-тѣ Христовѣ. Идолопоклонници-ты, кои-то упорно сѣ стоіали за лѣжевно-то ученіе на бащи-ти си, какъ-то ся вижда отъ свидѣтельство-то на І. Екзарха, были сѣ многочисленны. Освѣтъ това обстоятелство присѣдилися още и прѣпиране-то между Римскы-тѣ прѣстолъ и цареградскы-тѣ Патріархъ, това препиране поченѣ отъ Папѣ Николая І. съ Патріарха Фотія за низложеніе-то на Игнатія, и ся свръши съ раздѣленіе-то на цркъвѣ-тѣ. Извѣстно іе какъ роль іе играла Блѣгарія въ вѣрѣ-то на тыя религьозни прѣпири. На Сѣборъ-тѣ 867 г. рѣшено іе было, че новонасадена-та црква блѣгарска ще ся подчини на цареградскы-тѣ патріаршескы прѣстолъ. Нѣма сумнѣніе, че въ вѣрѣ-то на тыя несъгласія на Гръци-ти съ Римляни-ти, сѣ ся поіавили въ Блѣгаріи прѣви-ты послѣдователи Еретическы, кои-то бѣхѣ излѣзли изъ Арменіѣ за да распространѣтъ ученіе-то си срѣдъ іединъ народъ, кой-то не бѣ още окрѣпнѣлъ въ истинни-ти правила на Христианскѣ-тѣ вѣрѣ.¹⁾ Нъ не само Павликиане ся сѣ стремили въ Блѣ-

¹⁾ Petrus Siculus. Hist. manicheorum. ed. Gieseler. Goetting. 1846. in 4° Свидѣтельство-то на Петра Сицилийскаго, кой-то іе научилъ за това отъ сами-ти Павликиане, кога іе былъ въ Тѣфрикъ (868 - 869) изложено іе въ

гѣриѣ за да распространиѣтъ дуалистическо-то си учение. Сектаторы ся сѣ појавили ієдни подирь други, и таѣа страна имъ іє прѣдставіала свободенъ расколъ, цѣлинъ, на коѣ-то по лесно ся прививѣтъ ложни-ти понятіѣа за Вѣрж-тѣ, кои-то ся прѣнасіахъ на нїєѣ отъ кѣмъ вѣстокъ отъ разни отстѣпници отъ православнїє-то. Отъ наставленїє-то, коѣ-то бѣ проводилъ въ Бѣлгарїѣ още при Бориса, Папа Николай I, и отъ обѣяснителни-ти отговори, кои-то даде той врѣху извѣстни-ти 106 вѣпроса на кн. Бориса ¹⁾, видимъ че кога обрѣщениє-то на бѣлгарскїѣ-тѣ царь и на дворѣ-тѣ му ся прочюло на Вѣстокъ и на Западъ, ревностни послѣдователи на учение, противно на истинно-то Христїанство отъ всѣдѣ хлунѣли въ Бѣлгарїѣ. Помежду имъ имало іє много Армяне и Грѣци; ієдни сѣ были послѣдователи Павликанскы, други – распространители на учение-то Массалианско и Манихейско. Кога Борисъ ся нахождаше въ тѣсно сношенїє съ Римскїѣ-тѣ прѣстолъ, той не упусти да събщи това обстоїтелство на Папѣ Николаїа I, « Вы пишете, – отговаря му Папа-та, – « че Христїане отъ разни страни, Грѣци и Армяне и др. іавили ся сѣ да проповѣдувѣтъ Христїанство у васъ, всѣкѣй споредъ своѣ-то понятїє... » Доста сѣ тыѣа думи за да покажѣтъ отъ кога сѣ поченѣли да ся поїавявѣтъ въ Бѣлгарїѣ разни секти, кои-то подирь ся слїхъ въ ієднѣ извѣстнѣ подъ имя-то Богомили.

Друго ієдно обстоїтелство, коѣ-то още повече разви іеретическо-то учение на разни сектатори не само въ Бѣлгарїѣ, нѣ

письмо-то му до ієдинѣ Бѣлгарскїѣ Архїєпископъ, кому-то пише, че Павликане-ты имѣтъ намѣренїє да проводїѣтъ въ Бѣлгарїѣ проповѣдници за да проповѣдвѣтъ своѣ-то учение и да заразѣтъ православни-ти съ своѣ-тѣ іересь.

¹⁾ Labbei t. VIII. p. 516'

и между други славянскы племена, — іе было стремлєніе-то на на-
родный-тъ языкъ. Св. Кирилъ и Меѳодій, като проповѣдовахъ бо-
жественно-то ученіе на Българи-ти и на Маравци-ти, на языкъ,
кой-то тѣ проумѣвахъ, но лесно и по свободно могли сж да го
распространѣтъ. Славянско-то богослуженіе распространило ся іе
съ немовѣрнъ скоростъ помежду народи-ти, на кои-то высокы-ти
истини, кои-то имъ ся проповѣдовахъ излагахъ ся на родный-тъ
имъ языкъ. Храмовѣ-ты ся умножавохъ въ Моравскъ-тѣ земѣхъ въ
Българійскъ и Паннонійскъ. Нѣ въ тѣхъ послѣднѣхъ областѣ, коіа-то за-
ключаваше въ себе Славонійскъ, южнѣ Венгріійскъ, Штирійскъ, и Кар-
ниолійскъ, нахождахъ ся нѣколко славянскы общины, кои-то бѣхъ
прііели Христіанство-то прѣди проповѣдваніе-то, на св. Кирилла
и Меѳодіа. Тыіа общины нахождахъ ся подъ управленіе-то на
Зальцбургскъ-тѣ и Пассаускъ-тѣ Епископии, и богослуженіе-то имъ
ставаше на Латинскый языкъ ¹⁾. Кога ся поіавихъ Славянскы-ты
прѣвоучители, Славяне-ты въ тыіа страни бѣхъ увлѣчены като чю-
хъ свой-тъ языкъ, отмѣтихъ ся отъ чюждо-то имъ духовенство
за да прѣстанѣтъ съ нови-ти проповѣдници. Извѣстно іе какъ
борбъ сж имали наши-ты прѣвоучители съ Латино — Нѣмско-то ду-
ховенство. Само подиръ смръть-тѣ на Меѳодіа ученици-ты на Сла-
вянскы-ти апостоли принудѣны бѣхъ да оставѣтъ Моравійскъ и да
трѣсѣтъ убѣжище въ Българійскъ, гдѣ-то Славянско-то богослуженіе
бѣше вече установіено. Запрещеніе-то, коіе-то Іоаннъ X бѣ
наложилъ на Епископи-ти, кои-то служѣхъ на Славянскый языкъ,
бѣ подновено около 925 год. на Сѣборъ-тъ Сплетскый (Сплатръ
въ Далмачійскъ) ²⁾. Това запрещеніе бѣ обіавіено и на Чехы-ти отъ
Іоанна XIII, кой-то, като основа Пражско-то Епископство, испѣ-

¹⁾ Добровский *Cyryll und Method. Praga 1823* д. р. 87 ... segg.

²⁾ Farlati, *Illyria Sacra* t. III, p. 94. sqq.

ди българско-то или Славянско-то богослужение и го замѣни съ Латинско¹⁾.

Гонение-то које-то католическо-то духовенство подигнахъ противъ Славянскѣ-тъ службѣ, іестественно наиде оппозициѣ (противодѣйствию) отъ послѣдователи-ти на Православие-то. Славянско-то богослужение, като ся наидѣше отъ Моравиѣ, Панониѣ, Далмациѣ и Чехиѣ, дръжаше ся още тайно въ многы мѣста, и способствоваю іе да ся развие учение съвръшено противно на онова, које-то на силѣ имъ пѣврзовахъ католическо-то духовенство. Монастыри-ты ся оградяхъ да имѣтъ сношение съ Римъ. Помежду тыѣ монастыри были сѣ и таквы, кои-то, като прѣбратихъ всеко съобщение съ Грыцкѣ-тъ цркви, и отъ другъ странъ избѣгахъ и сношение-то съ Римъ, и останѣли бѣхъ уіединены, не сѣ могли да ся оградѣтъ отъ іеретическы учения, кои-то ся бѣхъ поіавили въ Българиѣ. Іеретическы-ти учения распространявахъ ся на народный-тъ языкъ, кой-то бѣ изпѣденъ отъ Римско-то духовенство изъ Паннониѣ и Моравиѣ, лесно нахождахъ си послѣдователи въ народъ-тъ, кой-то не бѣ ся още укрѣпилъ въ истинни-ти правила на Христіанскѣ-тъ вѣрѣ. Българе-ты, кои-то бѣхъ приѣли Христіанство-то не можахъ скоро да отстапѣтъ отъ языческы-ти заблужденія, и много врѣмя подиръ обръщение-то имъ, проповѣдници-ты залѣгахъ съ всечкѣ-тъ си силѣ да искоренѣтъ тыѣ обычаи²⁾. Извѣстно іе че Цариградскый-тъ Съборъ 869 год. запрѣтилъ іе на Славяни-ти въ Оракиѣ и Македониѣ да врышѣтъ

¹⁾ Iohannis XIII. epist. ad Boleslaum, у Добиера. Hageki annales Bohemiae illustrati. Praga 1761 t IV. p. 164 въ год. 957.

²⁾ Освѣтъ свидѣтельство-то на Іоанна Екзарха и слова-та на Пресв. Козма и въ Съборникъ-тъ на Царя Бориса четемъ на 14 л. слѣд. иже Іоаннѣ мѣдѣ въ дѣнь на рождѣство Іоанна крѣтъ творѣніи елашкениѣ, и плодъкъвалушениѣ и елика въ тѣ ющѣ скрѣпѣ творѣтъ таинства и елашнѣтъ словѣкъ подобѣла алафема.

язычески обряди, отъ кои-то тѣ, по старѣ навѣкъ, не можиахъ още да ся отучиѣтъ¹⁾. Средѣ тыа обстоѣтелства поѣяви ся іересь, коѣа-то отъ начало на X вѣкъ распространявала ся іе паралелно и съ сѣщѣ-тѣ скоростъ, съ коѣж-то ся іе распространявало и Христїанство-то. Таѣа Ересъ, коѣа-то іе извѣстна подѣ названїе богомилїзмъ съѣдинявала іе въ себе си и дуализмъ-тѣ на Павликїани-ти и аскетизмъ-тѣ на Манихейци-ти, кой-то ся бѣ распространилъ вече въ нѣкои Българо-Гръцкы монастыри²⁾.

По горѣ забѣлѣжхмы че І. Екзархъ и Презвитеръ Козма о-сѣщали сѣ потребнѣость да очистиѣтъ Православнѣ-тѣ цркви въ Българїѣ отъ іеретическы-ти учениѣ. Нѣ стремленїе-то на тые пастыри, колко-то іе извѣстно, ограничавало ся іе само съ училищни проповѣди и подиръ іедно столѣтїе, кога Богомилы-ты проникнѣхъ дори въ Цариградѣ, гражданскы-ти власти не закѣ-снѣхъ да приѣмѣтъ мѣри за да прѣкратѣтъ распространенїе-то на тѣѣ іересь. Алексѣй Комнинъ, кой-то открь существованїе-то ѣ въ Цариградѣ, залѣгалъ іе съ всѣкѣй начинъ да обърне въ Православїе послѣдователи-ти на тѣѣ іересь. Василий врачъ, главата на тѣѣ сектѣ, кой-то упорно іе забранѣалъ учение-то Богомилѣво бѣ всенародно изгоренъ на 1110 г. другы-ты Богомилы или сѣ приѣли пакъ православїе-то или ся сѣ распрѣсѣли въ разни страни³⁾.

Нѣма сумнѣнїе, че Цариградска-та црква не ся іе ограничила само съ това гоненїе, защо-то скоро подиръ това Архїепис-

¹⁾ Съ уставъ LXII на Трульскѣй-тѣ Съборъ в. Mansi. Conciliarum collectio nova. t. XI, pag. 987. срв. Шяфарика Slov. Staroz. t II. 86. въ отд. Славяне българскы.

²⁾ Schmidt. Hist. et doctrine de la secte de Cathares ou Albigeois. Paris, 1849, t. I pag. 8.

³⁾ b. Anna Cmn. in Alex. и още Euthymius Zygadenus, Narratio de Bogomilis. изд. Гизехеръ. Goetting, 1842.

скопъ Охридскый Іоаннъ присуствоваѣ ѣ на два събора въ Цариградѣ, кои-то бѣхъ събраны противъ Богомили-ти¹⁾). На пръвый-тъ въ 1140 год. въ врѣмя-то на Патриарха Льва Синоита, гдѣ-то бѣхъ осѣдени съчиненіа-та на Константина Хрисомаха, кой-то ся бѣ заразилъ отъ ученіе-то богомилово, и второй пѣтъ на 1143 год. гдѣ-то бѣхъ осѣдени двама Епископа, като послѣдователи на тѣхъ іересь²⁾).

Распространила ся бѣ таѣя іересь въ Българіѣхъ, и това привлече вниманіе-то на Царя Бориса II, кой-то ѣ царувалъ отъ 1207 до 1217 г. Любопытно-то изложеніе на тыѣ обстоятелства, кои-то сѣ вписани въ Сборникъ-тъ, кой-то споредъ той-зи случай бѣ съставенъ въ Трново, поченова отъ 24 листъ. Нѣ съжеляваме, че пръвы-ты листове на тѣхъ рѣкописъ, като и много други листа сѣ изгубіени.

? (дѣш)внымъ желаніемъ раждегса, посла събрати нхъ по вѣсен ѡбластн своен ꙗкоже нѣкѣа пѣкелы въ синопы. ѡ повелѣ съинтиса събѣроу. съшедшимъ же сѣ оубо архіереомъ вѣсьмъ. сѣенникомъ же и ѡнокомъ. еше же и вѣсьмъ болѣромъ и множество много проуего народа. ꙗко оубо сѣхъ вѣсьхъ съшедшихсѣ оубѣдѣвъ црѣ, акіе съ ствѣтломъ вѣгреннцемъ изшедѣ, съде въ ѡже тогда единомъ ѡ великымъ црковъ. и съборѣ сѣдоу ѡ сѣдоу прѣсѣдѣроу, повелѣ привести неустѣѣ свѣтелѣ. ѡ не акіе тѣмъ напрасно задрѣти, нѣ съ великомъ хытрѣстѣмъ тѣхъ оубоки. рѣкъ тѣмъ вѣсьмъ страхъ ѡ себе ѡрнѣти и съ дрѣзновеніемъ глати хоудное тѣ оубеніе. ѡни

¹⁾ Той-зи Іоаннъ ѣ IV по имя-то въ каталогъ-тъ на Охридскы-ти Архіепископи. Лекіенъ. Oriens Christ. t. II. наричалъ ся мірскы Адріанъ и быдѣ сыиъ на Исаака Бѣмнина въ Охридѣ ся ѣ явилъ ок. 1141 год.

²⁾ Срв. L'art de vérifier les dates. Paris. 1818 t. III ad ann. 1140, 1143.

же оуловити црѣ ѿ ѿже съ нимъ сказашъ подробноу вѣса злослав-
пашъ нхъ ересь. Црѣ же ѿ ѿже съ нимъ мѣдрими въпросы тѣмъ на-
мнозѣ ѿтѣтовашчимъ ѿ бжвннхъ писаній дондеже обланншъ зло-
славное тѣхъ мѣдрованіе. Они же ꙗко же рыки безгласны стожише,
недоумѣніемъ ѿ вѣсжодоу съдржнми бѣхъ. Благочестивыи же црѣ
сихъ посрамлены до конца видѣвъ ѿ далекоа падшася ѿ низложеня
ѿа же величася, радости испавнися. ѿ повелѣ тѣ вѣности ѿ тѣхъ
иже ѿ нихъ прѣльщенихъ. ꙗко оуко они сѣа видѣшъ, пакы прите-
кошъ къ съборнѣи цркви. а иже непокоришася православномъ съ-
бороу прѣдани бышъ разанутимъ каземъ ѿ заточеніюу. И посемъ
повелѣ благочестивыи црѣ Борисъ прѣписати съборникъ ѿ грѣу-
скаго на вѣлгарскыи словѣ азѣкъ. и повелѣміемъ его. и стѣи съ-
боръ съ вѣписанъ бы въ православныи съборы ꙗко да прохитается
къ прѣкѣа недѣла стѣхъ поѿ, ꙗко же стѣи ѿѿи ѿзнауала съборнѣ
ѿ ѿпѣлстѣи црквы прѣданъ. прѣжде во црква ѿго никтоже ѿнъ съ-
твори православныи стѣи съборъ. Сѣа же въ вѣсѣ сътворишася. ѿ
повелѣна бышъ ѿ благочестиваго црѣ Бориса клѣ глхъ нѣ. ѿндик-
тион дѣ. лоуны дѣ. лѣ. сѣиунаго крѣга лѣ еѣ. мѣа февруаріа дѣ въ
день патѣ сыропостнон недѣли¹⁾. И сѣа вѣсѣ добръ оурадникъ пра-
вослѣвныи нашъ црѣ. и скончавъ съборъ ѿ кинде къ цркѣкъ ѿ благо-
дарникъ бѣ ѿпоустѣи кождоу къ свѣд, вѣуна моу памат: г.

¹⁾ Въ 6718 сн. м. (1210) индикта Луны, 11, лѣта Сол. круга 15, Февруаріа 11. — На 26 о. отъ горѣ іе прѣписанъ съ кыноварь (чръвенъ боіж) при сѣ црѣи прѣписанъ бы съи синодѣи ѿ грѣуьскѣ на вѣл-
гарскыи.

Тръклатаго Богомила. ꙗ мѣхила оуѣеника его. ꙗ Θεодора. ꙗ добръ. ꙗ стефана. ꙗ василѣ. ꙗ петра. ꙗ проула ѣговы оуѣеники ꙗ единомждръники. нже Хѣо въплъщеніе прѣвидѣніе быти бладиши, а не ѿ стѣла ꙗ прѣхустѣла влуща наша бѣа плъть приати, сихъ въ сѣхъ алаѣема.

Въсѣмъ архіѣреомъ. ꙗ епѣпѣ. ꙗ сѣѣеникомъ ꙗ ннѣкомъ. ꙗ въсѣмъ болѣромъ блъгарскѣмъ съшѣдшѣмъ съ цѣремъ борнаомъ на трѣклатѣа сѣж ѣрѣ ꙗ ннѣложнѣшѣмъ тѣ. ꙗ въула. г.

Подирь уличителный-тъ Сѣборъ противъ Богомили-ти слѣдова въ тѣхъ рѣкопѣсь отъ л. 27 до 30 ѣдно тврдѣ важно изложениѣ за обновлениѣ-то на Тръновско-то Патріаршество при Іоанна II Асѣнія, кой-то ѣе царувалъ отъ 1217—1241 год. Желаниѣ-то на того-зи Царѣа за да поднови въ Блѣгаріѣхъ Патріаршество-то не ѣе сѣрѣщѣло никакво съпротивлениѣ ни отъ странѣ-тѣ на Императора Іоанна Дука Ватаци, ни отъ странѣ-тѣ на чѣтыри-ти Вселенскы Патріарси. Това може да сѣа обѣасни отъ политическо-то положениѣ на Блѣгаріѣхъ при I. Асѣнія, и отъ общи-ти интереси на Блѣгари-ти и на Гръци-ти, кои-то сѣа бѣхѣ съѣединили противъ Латини-ти.

Іоаннъ асѣнь цѣрѣ великын ꙗ благоуѣстивын сѣтъ старѣго асѣнь цѣрѣ¹⁾. нже многѣ любовѣ имѣѣ къ бѣу. прославилъ ꙗ просвѣти блъгарское цѣрѣтво паѣе къ сѣхъ цѣренъ блъгарскынѣхъ выкшѣнѣхъ прѣжде его. нже монастыра сѣзда ꙗ оуѣрасилъ велинъ златомъ ꙗ енѣромъ, ꙗ каменіемъ многоцѣннынъ. ꙗ въсѣа стѣж ꙗ бѣжѣнынъ цѣрѣкы, многыни

¹⁾ Възстановитель на блъгарско-то царство (отъ 1186 — 1196.)

дарамн одаривъ. ѿ свободѣ унстѣ на нхъ обывивъ. ѿ всѣхъ сѣ-
нинуьскыи уннъ. архіереж. іереж. ѿ діаконы, многими уьстми по-
уьтъ. пауеже вѣздысавъ съ многымъ желаніемъ, обновивъ патріар-
шество вѣлгарскаго црѣтва. тѣмже оубо обновленіе снче бы.

Прѣосвѣщенныи вселенскыи патріархъ германъ¹⁾. бѣгоколеніемъ
бѣтемъ ѿ многымъ поспѣшеніемъ хрїстомоевнкого іоанна, асѣнъ ве-
ликаго црѣ сѣа старалого асѣнъ. съ проуїини патріархы братѣхъ скожъ.
Афанісе вѣсеосвѣщенныи патріархъ іерлнмоу. хѣхъ стѣтен ѿ вѣскрсе-
ніа его. црѣкве стѣж сїонъ мѣре вѣсьмъ црѣквѣмъ ѿ вѣсеж пале-
стныи. Сумеонъ вѣсеосвѣщенныи патріархъ. антїохїж бѣїа града ѿ
вѣсеж сѣрїж, Ніколае вѣсеосвѣщенныи патріархъ александрїж ѿ вѣсе-
го Египта²⁾.

Снмъ оубо вѣсеосвѣщеннымъ патріархѣмъ. писанїа прїемшымъ
послалѣ къ нимъ ѿ благоухьстнвкого црѣ грѣхъскаго калоіоанна, доу-
ки, снче писано³⁾. Самодрѣжавное црѣтво наше мола ѿ бѣда ѿуь-

¹⁾ Германъ отъ 1221 — 1229 въ Никейѣ, гдѣ-то бѣше прѣнесенъ па-
триаршескый-тѣ прѣстолю, кѣто привзехъ Цариградъ Латини-ти. Около 1226
Германъ открѣ въ Никейѣ много Богомили, ѿ неговѣ-ти проповѣди показвѣтъ
съ кѣквѣ ревность той-зи свѣтитель гы іе прѣслѣдовалъ В. у Грецера:
Oratio de exalt. crucis. De Imagin. restit. и слово — *κττα Βουρέμλων*.

²⁾ Имена-та на двама-та Вселенскыи Патриарха Афанасїа Іерусалим-
скаго и Симеона Антіохійскаго неможихмы да гы найденъ въ словарѣ-ти. А
колко-то за Николаїа Александрийскаго патриарха сѣвременника на Гер-
мана Никейскаго (цариградскаго) той іе показанъ подѣ год. 1210 — 1223.
срв. *L'art de vérifier les dates, les faits historiques ect.* Paris T. III u IV.
обаче не іе показана година-та ни кога сѣ іе врыжѣлъ на патр. прѣстолю
ни кога іе умрѣлъ.

³⁾ Іоаннъ Дука Ватаци царувалъ іе въ Никейѣ отъ 1222 — 1255. Сбли-
женїе-то на Іоанна Асѣнїа съ никейскый-тѣ дворѣ случило сѣ іе въ 1226 г.

ство ваше. да бисте не празно сътворили нашего прошенїа къ вамъ. и ржкописанїе ваше положивше и послали моемоу црѣвоу. на ошце-
нїе по общемоу намъ и вашемуу съвѣщанїюу. еже нареци и даровати равнаго вамъ степеню патріархьскаго трънова града цркви. възнесенїа хѣа мѣре црквамъ възгарскаго царства. Зане и хрѣтолюб-
выи црѣ възгарскыи ѿданиъ асьнь. братъ црѣства ми и сватъ¹⁾. ѿ
нашего же царѣваи вашего ѿуства стго, то желаетъ велии дароватиса
црѣвоу егвоу. Тѣмъ же прѣосшенимъ патріархомъ то писанїа проуш-
ши, ꙗко добръ съвѣтъ томоу быти изволишъ. и кждо нхъ свое ржко-
писанне въздашъ посланнымъ ѿ црѣ къ нимъ. такожде же и герма-
нъ писашъ сїе рекше. Германю възселенскому патріархоу бра-
тоу нашему радоватиса. прѣжѣ тобож намъ посланна, ꙗко добръ
съвѣтъ то прїемше. даемъ ржкописанїе свидѣтельства нашего твои
любви. твори же ꙗко годѣ бы намъ. и вашемуу ѿуствоу ꙗво
власть ны ващнаго сѣданїа.

Сїа же възпрїемъ црѣ възгарскыи съ патріархомъ. събракъ възсе-
го црѣва своего мѣтрополиты же и архїеѣкы, и епѣкы. и възсе уш-
стныи мннхы архїмандрты же и нгоумены. такожде же и хрѣтолюб-
выи ѿданиъ асьнь царъ възгаромъ. възсего црѣва своего. мѣтропо-
литы же и архїеѣкы. епѣскы же и възсе ушстныи мннхы стѣмъ
горы. събракъ съ възстнннмъ црѣмъ калоѿданиомъ, на понть-
стѣмъ морн. мжжа благаговѣнна и стѣ дѣлы и житїемъ постинуть

¹⁾ Дщериа на І. Асьніа-Елена отъ Марїѣ Княжевнѣ Венгерскѣ —
бѣ дадена за сынъ-тъ на Ватаци Феодору Ласкарю, кой-то наслѣдова Ни-
кейскыи-тъ прѣстолъ на 1255 год.

скѣ вѣсѣавша. Гѡакима прѣже осѣненнаго архієпѣпа, нарекошъ єго патріарха, не токмо словомъ. нъ и ржкописаніємъ германа патріарха. и съсѣхъ єпѣпъ вѣстоунынхъ ржкописаніє євое положивше. въ сингнали неухтавше, вѣдашъ бѣлагоуѣстивомоу црју, и патріархоу новосѣненному тогда Гѡакимому въ вѣчноє поминаніє не ѡемлемо.

Сего ради оубо вѣсемъ православи вѣписаноу сѣа. на оубѣдѣніє послоушающихъ и въ память бѣлгарскомоу родоу.

Семоу Гѡанному асьню великому и бѣлагоуѣстивомоу црју вѣсѣмъ бѣлгаромъ, вѣунаа моу памѣ :

Каллиманоу бѣгоуѣрномуу црју. и миханлоу братоу єго. Ѡамари и єленѣ дѣтемъ бѣгоуѣстивымъ великаго црѣ асьнѣ, вѣунаа нмъ памать ¹⁾:

Алехандроу севастократороу братоу великаго црѣ асьнѣ. и стрѣзю севастократороу. и славоу деспотию, вѣунаа нмъ . . . ²⁾

¹⁾ Коломалъ ся іє родилъ отъ прѣжъ-тѣ женѣ на І. Асьніа дѣщеріѣ на Венгр. Краліа Андреіа II и ум. на 1245 год. а Михаилъ ся іє родилъ отъ вторѣ-тѣ женѣ Асьневѣ, дѣщеріѣ на Феодора Ангела.

²⁾ Александръ Севастократоръ сынъ на Асьніа 1, былъ іє правитель, нъ не ся знаіє на коіѣ область. Сынъ му Каломанъ, коѣ-то уби браточедаси Михаила Іоанновичіа, бѣ испѣденъ отъ Ростиславѣ Михайловичіа княза отъ Мачвѣ.

Кохынхына.

Наши-ты читатели знаѣтъ, че Французскы-ти войскы, кои-то бѣхъ испратени за да ся съединѣтъ съ Английскы-ти противъ Кынъ, съединили ся съ сега съ Испанскы-ти войскы противъ Кохынхынъ. Мыслимъ че ще ся докара и за напредъ да споменуваме за това събытіе, коѣ-то ще измѣни отношеніа-та помежду Франціѣ и тѣхъ странъ, за това брѣзавъ да прѣдставимъ на читатели-ти наши іединъ краткъ географическый обзоръ на тѣхъ странъ и исторіѣ-тъ на до-сегашни-ти отношеніа съ Франціѣ.

Анамска-та Имперіа лежи на западни-тъ странъ на Индо-кынезскый-тъ полуостровъ и граничи отъ къмъ Сѣверъ съ Кынъ, отъ къмъ западъ съ Сиамскъ-тъ дръжавъ, отъ къмъ Югъ и Вѣстокъ съ Кынезско-то море: тіа състои отъ три главни чѣсти: Кохынхынъ, Тонкынъ и Камбоджи. има пространство до 140,000 четвъртити мили, за народонаселеніе-то пѣйно пѣмамы достаточни извѣстіа; іединъ брѣхъ до 5 другы до 11-12 и дори до 20,000,000 жители. Това населеніе іе смѣсно отъ три елемента: Кохынхынцы или Анамиты, сходны съ Кынези-ти, Камбоджи, кои-то имѣтъ голѣмо сходство съ жители-ти на Сиамъ и Моиси (Moys) диво племя, коѣ-то ся счита да іе туземно прѣвобытно.

Религіа-та въ тѣхъ дръжавъ іе будизмъ, а по горный-тъ Чѣсть I: Книж. 7.

классъ дръжи конфуціевѣхъ-тѣхъ религійхъ. Въобщемъ има голѣмо сходство между Кохынхынцѣхъ-ти и Кынези-ти, съ кои-то ся нахождѣтъ въ постоіанни сношенія; нѣ часто сѣ доказвали на Кынези-ти, чегы надминуваѣтъ съ воинственъ духъ.

Премьшленность-та іе тврьдѣ слабо развита, като и въ Кынѣ; произваждѣтъ копринени и памучени ткани, лакови и другы дребосъци, кои-то сѣ извѣстны въ тръговниѣхъ-тѣхъ подѣ названіе *Chinoiseries*.

Правленіе-то въ Кохынхынѣ іе монархическо неограничено. Названіе-то на тѣхъ странѣ іе дадено отъ Португалци-ти, и нѣма нищо общо съ названіе-то на Кынѣ, ако и да сѣ близѣ іедно до друго. Нѣкои си произваждѣтъ това названіе отъ слова-та Кочинѣ-Джинна (западна Кынѣ), и казваѣтъ да іе іапонско названіе.

Единъ рѣтъ отъ высокы планины раздѣля Аннамскѣхъ-тѣхъ Имперіѣхъ на двѣ равни чѣсти, а два другы рѣта отдѣляѣтъ тѣхъ странѣ отъ Кынѣ и отъ Сиіама. При брѣгове-ти има нѣколко добри пристанища.

Земіа-та іе доста плодородна и богата съ тропическы растенія.

Въ Кохынхынѣ има седемъ области и три главни градове: Гуіе, столицина на имперіѣхъ-тѣхъ, На-Трангъ — укрѣпенъ отъ офицери-ти, кои-то бѣхѣхъ проводеніа отъ Лудовика XVI, и Кынѣ-Гонѣ. Гуіе-іе силно укрѣпенъ градъ — шесть мили далечъ отъ море-то при широкѣхъ рѣкѣхъ, коіа-то го забраня отъ всичкы-ти страни. Повече-то кѣщи сѣ малкы изби, нѣ има и нѣколко кырипични домове, покрыты съ кермиди. По заповѣдъ на Императорѣхъ-тѣхъ устроіени сѣ тамъ голѣми магазини казарми (кашли), и той-зи градъ іе обыколенъ съ окопъ, а хындеци-ти сѣхъ отъ 15 до 16 метра высокы, Тонкынѣ іе най населена-та чѣсть въ Аннамскѣхъ-тѣхъ Имперіѣхъ; има до 15 области, столицина-та му іе Кетчо, за коіѣхъ-то пѣтници-ты много противуречѣтъ въ свои-ти извѣстіа. Камбоджіа іе най плодородна-та область, и има само два голѣми града: Пенанѣ-Пенгъ и Понѣ-Танѣ-Претъ.

Въ тѣхъ обширни страни има нѣколко пункта, на кои-то дѣлжимъ смы да обърнемъ вниманіе: мы говоримъ за мѣста-та, кои-то сѣ уступени на Франціи споредъ договоръ-тъ отъ 28 Ноемврія на 1787 год. И кои-то не ся ограничавѣтъ само, какъ-то увѣрявѣтъ, съ Туранскій-тъ заливъ и съ острова Пуло-Кондоръ, нѣ простира ся земія-та на 40 мили въ дѣжинѣ и на 8 до 10 въ ширинѣ, и обіема Гайъ, Туанна и острови Фан-фо и Гай-Уенъ.

Пуло Кондоръ състои отъ дванаесѣтъ острова голѣми и малки, нѣ само іединъ отъ тѣхъ іе достоіенъ за забѣлѣжаніе, той има дванаесѣтъ мили дѣжинѣ и чѣтыри ширинѣ, и има голѣмъ заливъ, при кой-то на самый-тъ брѣгъ стои селце бѣдно, но заселено отъ мирни и честни жители. Климатъ-тъ му іе здравъ и земія-та іе плодородна.

Туранскій-тъ заливъ іе и просторенъ и покоіенъ, и обыколенъ, като іезере съ высоки брѣгове отъ средѣ-тъ му, казва іединъ отъ іакъ-ниці-ти, на около ся види като обыколенъ съ каменѣ стѣни (базалтическѣ) отъ 1500 до 1800 пяди высокѣ, испѣстренѣ самъ тамъ съ высоки зелени дръви, природа-та на тѣхъ мѣстность іе сурова и дива, растителность-та, какъ-то іѣ іе Богъ сѣздалъ, и само на нѣкои места іе испѣстрена съ полета засѣяни съ оризъ. На край заливъ-тъ при малкѣ іединѣ рѣчкѣ има пристанище, отъ коіе-то іе проведенъ іакъ въ село Туаннѣ и въ кале-то. Голѣма поляна и базаръ-тъ заіемѣтъ средѣ-тъ ѣ, а по надалечъ сѣ къщи-ти и ахѣры-ты за слонове-ти. Наредъ съ Туаннѣ лежи градъ Фан-фо, главный-тъ градъ въ тѣхъ область, по добръ укрѣпенъ и по много населенъ, има до 500,000 жители. За земледѣлческо-то и промышленно-то състоіаніе на Аннамскѣ-тъ Имперіи извѣчямы най іасно понятіе отъ донесеніе-то на іедного отъ французскы-ти комиссари, кои-то бѣхъ при посолство-то на Г. Лагрене и отъ Географіи-тъ на Малта - Бруна: Три-ти области, кои-то сѣставіѣтъ горниѣ-тъ Кохынхынѣ и имѣтъ у доли-ти планинскы богати цинкови и мѣдни рудници,

кой-то сж разработены. Отъ тѣхъ добыва ся много цинкъ, кой-то ся обръща като монета въ тръговниж-тѣ, а златны, серебряны и мѣдны рудници, въ Пю-Иенѣ достойны сж за забѣлжваніе, и металы-ты, кой-то ся добывжтъ въ тѣхъ, отхожджтъ въ царскѣ-тѣ съкровищницѣ. Равнини-ти часто ся поїжтъ отъ дѣждове и ся потопяжтъ, за това и ражда ся много оризъ-тѣ, кой-то ся събира два пѣти въ годинѣ-тѣ. Расте още тамъ царовица, просо, разни бобове и тыквы, и всичкы-ты плодове, кой-то растжтъ въ Индиѣ и въ Кынѣ. Сахарный тростникъ, кокосовы орѣхы, памукъ, излазя и много свила тврьдѣ добра, и синило. Канела, койж-то Кынезиты прѣдпочитжтъ прѣдъ цейлонскѣ-тѣ, защо-то іе по сладка и има кимфорнѣ миризмѣ. Кохынхынскый-тѣ чай бы былъ тврьдѣ добъръ, ако быхж знали да го събиржтъ, а растеніе-то коіе-то ся нарича динаксангъ или зеленило (зелено индиго) іедно іе доста за да убогати колонниж-тѣ.

Отъ Сиіама, гдѣ-то вече бѣ ся распространило христіанство-то и французско-то вліяніе, Французскы-ти миссии въ послѣдніи-ти времена проникнжхъ въ Кохынхынѣ и на 1770 годинѣ де Бегемъ іе носилъ титулъ іепископъ Адранскый и папскый Тонкынскый Викарии, кога іедна революціа свали отъ прѣстолъ-тѣ Кохынхынскый-тѣ царъ де Бегемъ даде му прибѣжище въ іеднѣ отъ прибѣжни-ти области, и скоро го доведе въ Франціѣ. Людовикъ XVI, като осѣти, колко голѣмѣ ползѣ може да извлѣче Франціа отъ колоніално-то владычество, съ радость прѣдприіа дѣло-то, коіе-то ся относіаше не само до политическо-то вліяніе, нъ и до флотѣ-тѣ, за койж-то той непрѣстанно залѣгаше, и до будущее-то распространіе на католичество-то въ оныіа страни. Договоръ-тѣ бѣ заключенъ на 28 Ноіемвриіа на 1787 год. между графа де Монтморена, министра на чужестранны-ти сношеніа и Адранскаго Іепископа прѣдставителіа на Игюіенъ - Ана. Франціа ся

задължаваше да даде на послѣдний-тъ іединъ морскъ дивизиѣ и седемъ пѣлка войскъ съ топове-ти, за коіе-то ѣ ся отстъпваше земіа-та, коіѣ-то описяхмы по горѣ.

Революціа-та, коіа-то скоро избухнѣ въ Франціѣ, не даде врѣмя да се исплѣнятъ тыѣа условія; обаче нѣколко офицеры отъ Пондишери отидохъ въ Кохынхынѣ съ двѣ гемии, натоварени съ воіенни потрѣбности. Д' Айотъ, Шенъо, Ваннѣе и Оливѣе поченѣхъ успѣшно образованіе-то на солдати-ти, кои-то бѣхъ останѣли върни Ігюіентъ - Ану, и въ нѣколко недѣли до толкосъ бѣхъ напрѣдовали въ Европекъ-тѣ дисциплинѣ, гдѣ-то можихъ да надвиѣжтъ противници-ти си и да одрѣжѣтъ побѣдѣ, и въ 1802 год. сваленный-тъ Императоръ не само придобы стари-ти си владѣніѣа, нѣ привзе и всичкый-тъ полуостровъ.

Императоръ-тъ не напусти добри-ти си намѣренія и бѣше милостивъ къмъ французскы-ти офицеры, и нѣкои отъ тѣхъ направи мандарини, нѣ ако и да се ползоваше отъ тѣхни-ти съвѣти, за да си устрои фабрики, пѣтища, обаче всѣкогы бѣше къмъ тѣхъ недовѣрчивъ.

Шенъо и Ваннѣе не изгубихъ обаче вліяніе-то си, нѣ Франціѣа въ врѣмя-то на Наполеона, като се вовлѣче въ войни съ цѣлѣ Европѣ не можіаше да мысли за колониѣлно владычество, коіе-то и не цѣнѣше доста Наполеонъ.

Лудовикъ XVIII приѣе прѣдложеніе-то на горни-ти офицеры и нищо не упушаше за да исплѣни договоръ-тъ отъ 1787 год. той отреди Шенъо за консулъ и испрати му воіенный корабль за да подкрѣпи трѣбованіе-то си; нѣ Кергаріу, капитанъ-тъ на той-зи корабль нѣма успѣхъ, защо-то и обстоятелства-та сѣ бѣхъ измѣнили; Въ октомвриѣа на 1819 год. умрѣ де Бегемъ, а въ слѣдующѣ-тѣа годиниѣ и императоръ-тъ Гіа-Лонгъ. Имперіѣ-тѣа трѣбваше да приѣе ученикъ-тъ на Адранскый-тъ Епископъ, кой-те бѣ възпитанъ

въ католическѣ-тѣ вѣрѣ, нѣ той умрѣ още на 1799 год. и прѣ-
столь-тѣ ся допадѣ на Минъ-Мана, кой-то бѣ незаконно-рождѣнъ
сынъ на Гіа-Лонга, ако и да имахъ по голѣмо право нѣкои отъ
внуци-ти му.

Дѣла-та той-чясъ ся измѣнихъ. Минъ-Манъ повърнѣ ся на
старый-тѣ пѣтъ и въ 1823 год. испѣди и послѣдни-ти двама Фран-
цузи, кой-то бѣхъ останѣли въ Гуіе, Шенью и Ваньіе, а подиръ
двѣ години не рачи да приѣме де-Бугенвиліа командира на фре-
гатѣ Оетидѣ; и отъ тогы поченѣло іе гоненіе-то, а въ 1827 г.
миссионеры-ты бѣхъ испѣдены. Французско-то Правителство пакъ
испрати іединъ корабль въ Индокынезско-то море, кой-то бѣ на-
значенъ да заведе въ Гуіе сына Шенью за консулъ; корабль-тѣ
ся разби и пѣтници-ты бѣхъ принудены да останѣтъ въ Туранѣ,
до гдѣ пристигнѣ за тѣхъ другой корабль Фаворитка (Favorite) въ
1831 год. нѣ и той-зи пѣтъ командиръ-тѣ де Лапласъ не бѣ по-
честитъ отъ свои-ти прѣдшественници де Каргариу и де Корсуна.

Въ 1833 год. бѣ убитъ прѣвый-тѣ миссіонеръ Гажеленъ; и
отъ тогы толкъсь убійства сѣ ставали, гдѣ-то не бы стигнѣло
мѣсто, ако быхмы рекли да гы броимъ іедно по іедно. И не само про-
тивъ духовни лица іе было гоненіе-то отъ Минъ Мана, нѣ и
всичкы-ты католици въ Имперіѣ-тѣ сѣ теглили исто-то, и съ
всѣмъ тѣмъ число-то имъ іе расло всѣкий день.

Минъ-Манъ умрѣ на 1840 год. нѣ гоненіе-то ся продѣлѣи
и при наслѣдника му Тиенъ-Три, пять миссионеры бѣхъ уловены
въ іедно врѣмя, и не быхъ сѣ спасли отъ мѣкы, ако не бы ся
смѣсилъ въ това дѣло Г. Левекъ, командиръ-тѣ на Героніѣ, а по-
диръ ніего адмиралъ Сесиль — командиръ на Аломенѣ въ 1844 год.
и адмиралъ Лапьеръ, командиръ на Gloire (Славѣ) въ 1846 год.
кой-то освободи іепископа Лефебюра. Г. Лапьеръ откры и загсворѣ,
кой-то имаше намѣреніе да убиѣ всичкы-ти морскы офицери,

кои-то бѣхъ призваны на вечерѣхъ. Нѣколко стотинъ Кохынхынчи заплатихъ съ животъ-тъ си за тиранство-то на Господаріа си.

Подиръ това обстоятелство гоненіе-то ся усили още повече; и смърть-та на Тиенъ-Три не измѣни нищо; излѣзе указъ (фирманъ-іедиктъ) кой-то въспрѣщаваше Исусовъ-тъ религыѣхъ, коіа-то бѣ приѣта отъ Европейци-ти. Христианско-то население простираше ся тогы до 150,000 души и папскый-тъ Викарій (іепископъ въ Кохынхынъ) показва, че въ продълженіе на іеднъ годинъ 1850, бѣхъ крѣстены до 13,000 души.

Напослѣдокъ въ Септемвриа на 1856 год. бѣ порѣчено на Г. Дела Виль сюръ Арсе (de-la-Ville-sur-Arce) да прѣдстави договоръ въ Туранъ отъ имя-то на Французско-то правителство; Мандарины-ты не рачихъ да го приѣмътъ и ся отказахъ да имътъ сношеніе съ французи-ти, тѣ турихъ на табип-ти войскъ и поченъхъ да плашѣтъ французи-ти че ще пушкѣтъ врѣзь параходъ-тъ Катина. Г. de-la-Ville-sur-Arce извади стотинъ матроси, привзе укрѣпленіе-то и заклѣна тонове-ти имъ, и тогы Мандарины-ты помолихъ ся за прощѣ; и повторихъ униженно молбъ-тъ и прѣдъ Г. Каллые, кой-то скоро дойде съ корабль Капризницъ (la Capricieuse) и тогы само приѣхъ депешы-ти и договоръ-тъ и гы испратихъ въ Гуіе.

Напослѣдокъ 25-лѣтне-то гоненіе на миссионеры-ти на тѣіе негостеприимни брѣгове трѣбваше да ся прѣкрати, нѣ въ това исто врѣмя, кога-то Франціа бѣ готова да ся честити за желанный-тъ успѣхъ, смърть-та на Епископа Діаза, папскый Викарій въ Тонкынъ, кой-то бѣ посѣченъ на 20. Іуліа на 1857 год. въ Нанъ-Тингъ разруши ѣ надѣжди-ти, и побуди Европъ-тъ да приѣме мѣри за да ся оградѣтъ тѣя прѣступленія, кои-то сѣ насочени противъ всичко, що излазя отъ ніеѣхъ.

И така Франціа ся намира принудена да ся земе за оружїе

за да даде конецъ на тыя крѣвави и варварскы позори; Тѣя же дѣла да забрани католици-ти, кои-то и безъ да ся страхувѣтъ отъ мѣкы и отъ самѣ-тѣ смръть распротранявѣтъ вѣрѣ-тѣ и вѣ дальни-ти страни; Тѣя же дѣла да поддрѣжи вѣ оныя страни влиѣніе-то, коѣ-то ѣ приличя вѣ юговѣсточнѣ-тѣ Азійѣ. Нѣ наредѣ съ тѣхъ хри-стиѣанскѣ дѣлажность вѣрѣви национальный-тѣ и политическый-тѣ ин-тересъ, кой-то ѣ побужда да не упушта ни ѣдинѣ случай за да разшири колониѣалнѣ-тѣ си власть и да умножи свои-ти трѣгов-скы и морскы пристанища. Сегашнѣно-то французско правителство, разумѣло же какво значеніе имѣтъ колонии-ти и съ правѣ рѣши-мость стѣпа и напѣрѣдова по той-зи пѣтъ. Ако основе колонии вѣ Тараннѣ, Франція твѣрдѣ добрѣ бы подчинила колониѣалнѣ-тѣ си системѣ; кораби-ты ѣ сега приставѣтъ вѣ Сенегалѣ, вѣ Габонѣ, вѣ Бурбонѣ, нѣ отъ тукъ до Таитскый-тѣ Архипелагѣ нѣма ни ѣдно пристанище, гдѣ-то да могѣтъ да земѣтъ хранѣ. Туранна же до-плѣни тѣхъ потрѣбность, коѣа-то осѣщаше още ѣюлска-та монархія, и за тѣхъ цѣль придобы Базилангѣ не далечъ отъ Борнео; нѣ ско-ро бѣхъ дѣжны да ся откажѣтъ отъ това намѣреніе отъ мѣстни нѣкои прѣпятствиѣ и дипломатическы причини. Нѣдна ѣака колониѣа вѣ Кыхынхынѣ же даде по голѣмо развитіе на морскы-ти сили французскы, и же бѣде ѣдно благодѣѣніе за католичество-то, коѣе-то тѣя же може да забрани не само на полуостровѣ-тѣ нѣ още и вѣ Кыхъ.

Договоръ между Франціѣ и Сиамъ. Догдѣ отъ іеднѣхъ странѣ въ Кохынхынѣ отъ день надень по ся усилива гоненіе-то противъ Христианство-то и противъ миссіонери-ти; отъ другѣхъ странѣ въ другѣхъ близкѣхъ до неѣхъ дръжявѣхъ - въ Ііанско-то Царство, види ся въсхожда нова эпоха за распространіе-то на Христианство-то и за Европейскы-ти сношенія. Наистинѣхъ, въ таквы дръжявы, гдѣ то на личный-тъ интересъ сяпокланіѣтъ най голѣмы-ты ин-

терзеп народы, не може никої да увѣри, че прѣобразованіе-то ще бѣде твърдо, и че нѣма да ся уклони страна-та отъ пѣть-тъ, кой-то ѿ іе насочилъ сегашний-тъ Господарь. Но какъ да іе надбѣемъ ся, че сегашній-тъ Царь Сиамскій, Хао-фа-Монгъ-Кутъ ще доживѣе, догдѣ да даде на поданици-ти си да осѣтътъ потребностъ въ просвѣщеніе-то. Сиамъ іе поченѣлъ свои-ти сношенія съ Европейци-ти още въ XVII в. Англія и Португалия, кои-то още тогы ся надваріахъ въ Индійско-то море, бѣхъ прѣви-ти дръжави, кои-то влѣзоха въ сношеніе съ Сиамско-то Царство, иъ тыя сношенія, кои-то случайно поченѣхъ, не можихъ да ся продлѣжѣтъ. Въ послѣдній-тъ четврьтъ на XVII. вѣкъ іединъ Кефалопскій Гръкъ Константинъ Фалкъ, западнѣлъ, какъ-то казва Волтеръ въ Сиамъ и достигнѣлъ да стане прѣвъ министръ ва Сиамскій-тъ Царь; и за да оздрави по добръ положеніе-то си, той отъ имя-то на Царь-тъ испратилъ торжественно носолство съ скѣпи дарове до Лудовика XIV, на кого-то слава-та ся бѣ распространила и до Сиама, споредъ трѣговскы-ти контори, кои-то Французи-ты бѣхъ основали на корманделскій-тъ брѣгъ. Това посолство іе извѣстило, че Сиамскій-тъ Царь желаіе да влѣзе въ приателекы и трѣговскы сношенія съ Французскій-тъ краль, на кого-то слава-та ся іе прочюла, и не бы ся отказалъ да приеме и христіанскѣ-тъ вѣрѣ. Лудовикъ прибръза да искара полкъ отъ това прѣдложеніе, и на 1684 години испрати двама посланика и шесть миссіонери отъ Іезуитскій-тъ орденъ, нѣколко офицери и нѣколко стотинъ солдати. Подиръ 3-4 години Константинъ загинахъ отъ своеіе-то честолюбіе, а отъ Французи-ти, кои то бѣхъ останали, нѣкои бѣхъ избиты съ повелѣніе на новый-тъ Царь а другы-ты побѣгнѣхъ. Въ това врьмя Голандци-ты и Англичане-ты опытовахъ да устрѣжѣтъ нѣколко контори въ Бикокъ главный градъ на Сиамскѣ-тъ дръжавѣ, иъ трѣговіа-та не може да напѣрдова, защо-то междуусобици раздирахъ Сиамъ.

Въ продължениіе-то на XVIII вѣкъ Сіамъ нѣмаше никакво сношеніе съ Европейци-ти и дори до 1820 год. Европейци-ты не бѣхъ опытовали вече да ся укрѣпѣятъ тамъ, и само отъ това врѣмя Англичане-ты и сѣверо-Американци-ты пакъ подновихъ свои-ти оны-ти, но нѣмахъ усцѣхъ. И отъ какъ ся въскочи на прѣстолъ-тъ сегашній-тъ Царь, чловѣкъ съ высокъ характеръ, кой-то іе прѣварилъ въ образованіе-то подданици-ти си, и слѣдователно по добръ разбира полѣж-тъ отъ сношеніе съ Европейци-ти, Сіамъ іе поченѣлъ новъ Епохъ. Хао-фа-Монгъ-Кугъ, кой-то прие царство-то въ Априліа на 1851 год. поченѣлъ прѣобразованіе-то за благоденствиіе на дрьжавъ-тъ си и приема мѣри за да развиіе тръговѣж-тъ съ Европейци-ти. Првъый-тъ тръговскый трактатъ бѣ заключенъ съ Англіѣ на 18 Априліа 1855 год. въ Банкокъ. Токо что научихъ за ніего Франціа и слѣдинена-та Американска дрьжава не оставихъ да не ся воспользовѣтъ отъ добро-то расположеіе на царь-тъ, и Франціа испрати Г. Монтини, кой-то бѣше Консулъ въ Шямай, а Сѣверна Америка Г. Гарриса, Консула въ Японіѣ. Г. Монтини испълни назначеніе-то си, и договоръ-тъ съ Франціѣ бѣ подписанъ на 15 Августа на 1856 год. а на 28 Декемвриа бѣ обнародованъ прѣзъ Вѣстникъ-тъ. Ето кратко извлечение отъ статьи-ти на той-зи договоръ, кой-то съвсѣмъ іе сходенъ съ Англискый-тъ договоръ: Какъ-то французкы поданици, кои-те живѣѣтъ въ Сіамъ, така и Сіамскы, кои-то живѣѣтъ въ Франціѣ забранѣтъ ся отъ Правителство-то не само лично, нъ и имущество-то тѣхно. Придобываѣтъ всицкы-ти правдини, кои-то могѣтъ да бѣдѣтъ дадени, кога да іе на чюжестарици-ти. Сіамскы-ты поданици и тръговскы-ты корабли намиряѣтъ ся подъ закрыланіе на Францускы-ти Консули и въ другы страни. Всѣка іедна отъ двѣ ти дрьжави може да има Консули въ другъ-тъ Дрьжавъ за да закрыліѣтъ тръговѣж-тъ и интереси-ти на свои-ти съплеменници, и да посредствовѣтъ помежду тѣхъ и

правительство-то. Французский-ть Консуль може да влізе въ Бан-
 кокъ токо що ся подпише договоръ-ть. Французский-ты поданищи
 имѣть право въ Сиамскѣ-тѣ дръжавѣ на всѣхъ да врышѣтъ бо-
 гослуженіе-то си, и да строятъ цркви въ мѣста, кои-то ще нѣ
 укаже Правительство-то. Французскы миссіонери могутъ свободно
 да проповѣдовѣть христіанскѣ-тѣ вѣрѣ, да строятъ цркви, семи-
 нарии, школы, бѣлиници, и другы богоугодны заведенія въ цѣлѣ дръ-
 жавѣ могутъ свободно да пѣтуютъ на всѣхъ за да врышѣтъ дѣ-
 жности-ти си, нѣ съ пашпорти отъ Французский-ть Консуль. Фран-
 цузскы-ты поданищи могутъ да трѣгуютъ въ цѣлѣ имперіѣ, нѣ пое-
 тоіанно жителство имѣ ся дозволява само въ Банкокѣ, и около той-
 зи градѣ гдѣ-то имѣ ся дава право да купувѣть и земли, да строятъ
 кѣщи, да рассаждѣтъ платации и т. д. Нѣ по недалечъ отъ шесть кы-
 лометра дозволява имѣ ся да купувѣть земли съ особенно дозволе-
 ніе на правительство-то Сиамско, французскы пѣтници, учены па-
 тураллисты находятъ ся подѣ прокровительство на правительство-то
 коіе-то имѣ съдѣйствова въ нужди-ти. Французскы воіенны корабли
 могутъ да влизѣтъ въ рѣкѣ Менамъ до Пакнама, а да ся вѣскачуютъ
 до Банкокѣ могутъ само съ разрѣшеніе на Сиамско-то правител-
 ство. Нѣ Французскы-ты корабли имѣть пети-ти правдини, кои-то
 сѣ дадены на Сиамскы-ти. Мыто-то отъ привознѣ-тѣ стока не
 може да бѣде по высоко отъ 3 ° врьѣ цѣнѣ-тѣ й. Француз-
 скы-ты трѣговци могутъ да донасіѣтъ и стока отъ другы дръжавы,
 освѣнѣ оныѣ кои-то сѣ находятъ въ мононоліѣ при заключеніе-
 то на той-зи договорѣ, или сѣ запрети. Сиамско-то Правительство
 удръжа право да зѣпрети да ся неизнася соль, оризъ и рыба, ако
 бы да найде че іе нужна таѣ мѣра. Всѣка іеднѣ отъ дѣ-
 ти страни има право іеднѣ годинѣ прѣди да ся сврышѣтъ дванай-
 сѣть-тѣ години да обѣяви; желаіе ли да ся измѣнѣтъ условія-та
 на той-зи договорѣ за ползѣ и интересѣ на трѣговнѣ-тѣ и на
 двѣ-ти дръжавы.

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЪСНИ

записани

отъ

ГЕОРГИНА ТЕОХАРОВА.

III

Събрахъ ми Недѣлчо отбрахъ ми,
До седмдесеть юнака,
До седмдесеть и седмъ.
Та ги поведе Недѣлчо изведе.
На връхъ на старѣ планинѣ.
Недѣлчо свиня дебела,
Недѣлчо мѣчка шравница,
Недѣлчо горска Влъчина.
Чи-гы на Балканъ изведе.
Та че си байракъ поби:
И си караули проводи.
Наклади буйни огиеве.
Припече до два овисе.
Недѣлчо чакъръ Недѣлчо.
Недѣлчо горска Влъчина.
Недѣлчо мѣчка шръвница.
Недѣлчо свиня дебела.
Охъ, прѣви карауль пристигна.
Чи на Недѣлча думаше:
Ставай Недѣлчо та бягай.
Тяжка потеря пристигнахъ за тебъ.
Недѣлчо на карауль думаше:
Отъ тукъ ся махни карауль!
Додѣ това издума,
Вторый карауль пристигнахъ:
Ставай Недѣлчо та бягай,
Тяжка потеря допадна,
За нази холамъ Недѣлчо.
Недѣлчо караулу думаше:
Отъ тукъ ся махни карауль!
Додѣ пакъ това издума,
Третий карауль пристигнахъ:
Ставай Недѣлчо та бягай,
Тяжка потеря допадна,

Се заради насть Недѣлчо,
И се заради тебѣ.
Недѣлчо на юнаци думаше;
Бягайте холанъ юнаци,
Подъ сяка шумка и юнакъ.
Самъ си Недѣлчо отиде,
Дѣто потерѣ ще мине;
Добрѣ ся просякъ пристори,
Облече кожѣ мечешкѣ,
И тури шяпкѣ кожѣ,
Недѣлчо кара Недѣлчо,
Недѣлчо чакърѣ Недѣлчо,
Та чи на пѣтъ-тъ еѣднѣ,
Дѣто потера ще мине,
Чи ся потера зададе,
Си по край Недѣлча минѣхѣ,
Никой Недѣлча не позна.
Най на подире врьвѣше,
Едно ми чьрно Арапче,
И то Недѣлчу думаше:
Недѣлчо кара Недѣлчо,
Недѣлчо горска Влѣчина,
Недѣлчо мечка шрьвница,
Недѣлчо свиня дебела,
Да ли тѣя Недѣлчо обада
Иа тѣжи царскѣ потерѣ,
Недѣлчо дума Арапчу:
Отъ тукъ ся махни Арапче,
Че щѣ тѣ холанъ оловѣ,
Кожѣ-тѣ щѣ ты одерѣ;
Съ тригодишнѣ бозалѣкъ
Щѣ да ѣхъ натѣпѣхъ.
Арапче ся люто расрьди,
Чи на Недѣлчѣа думаше:
Ей тѣ Недѣлчо врьнѣхъ тѣ;
Сичка ся потера назадъ врьнѣ,
Чи Недѣлча обиколѣхѣ.
Недѣлчо си отъ мѣсто пошявнѣ,
Никой при Недѣлча не отива,
Неотива при него не до пира.
Малко ся много сидѣли,
Три дни ми и три нощи.
Малко ся много хвьрѣли,
Кога си Абѣ-тѣ еѣблѣче
Тоя Недѣлчо, кара Недѣлчо;
Кога си хвьрѣи шяпкѣ-тѣ,
И кога си абѣ-тѣ отрѣси,
До деветъ беда вьстрѣси.

До деветъ кела куршуми,
 Кога си шяпка-та отръси,
 Малко си много истръси,
 До деветъ оки куршуми,
 Чи на потерѣ думаше:
 Надявайте ся потера потера,
 Сега щѣ жѣтвѣ да женѣ.
 Извади сабіѣ френгыйѣ,
 Та ся на лѣво заврътя,
 Кога ся на дѣсно обрънѣ,
 Остали что сѣ остали,
 Едно ми чърно Арапче.
 Той на арапче думаше:
 Не ли ти рекохъ Арапче,
 Че тѣбѣ щѣ живѣ оловѣжъ,
 Кожѣмъ-тѣ щѣ ти одержъ,
 И съ три годишьнѣ бозалѣкъ
 Щѣ да ѣжъ натѣпчѣжъ,
 На царь-тѣ щѣ ѣжъ проводѣжъ
 На царь-тѣ и на Везирь-тѣ?
 И Арапче ся молиашо:
 Недѣлчо горска Влѣчина,
 Недѣлчо мечка шръвница,
 Недѣлчо свиня дебела,
 Охъ! недѣй мя холамъ затривай,
 Славѣмъ-тѣ да ти казувамъ,
 И твое-то силно юнаштво,
 Юнаштво чакъръ Нидѣлчо.
 Недѣлчо Арапче не слуша,
 А ми го холамъ улови,
 Та му кожѣмъ-тѣ одра
 Като му кожѣмъ дерѣше,
 Арапче силно ревъше;
 Гласъ-тѣ му ся къ Богу сбиваше,
 И Недѣлчѣа люто кльѣше:
 Отъ Бога Недѣлчо да найдешъ!
 Недѣлчо го не послуша,
 Ами го удра Недѣлчо,
 И му кожѣмъ-тѣ натѣка
 Съ три годишьнѣ бозалѣкъ,
 Чи ѣжъ на царь-тѣ проводи,
 На царь-тѣ и на Везирь-тѣ,
 Да види царь-тѣ Недѣлчѣа;
 Самъ ся стана Недѣлчо,
 Самъ ѣжъ на царь-тѣ занесе,
 Като го видѣ бре царь-тѣ,
 И той му станѣ на крака,
 Та нчи Нидѣлчѣа думаше:

Де гиди Бѣлчо Недѣлчо,
Де гиди горска Влѣчина,
Де гиди мѣчка шръвница,
Де гиди свиня дебела,
И при мене ли ты дойде
И Азе-ли да ся уплаша.

ИЗЪ СБОРНИКЪ-ОТЪ НА АР. П. З.

I.

Се пофали жѣлта дуня отъ градина-та;
Како мене спроти мене нигде немате.
Я дочула яболкница-та отъ градина-та.
Що се фалишь жѣлта дуньо кошоглавице,
Я ке родамъ много блага яболка.
Тѣа те ядетъ мезе по-ракѣя.
Ми я дочу тронтафилъ-тъ отъ градина-та,
Що се фалишь яболкнице бре шупливице,
Я тѣа цутама много цвѣтье въ година.
Кѣе ме беретъ много млади юнаци,
И евести, да и млади девойки.
Ми го дочу крива доза винена
Що се фалишь тронтафиле скапетнику,
Ясъ кѣе родамъ много гройвзе вгодина.
Кѣе ожена многу млади юнаци.
Кѣе оmoжа многу млади девойки.
Кѣе закопа триста старци и старици.
Ке си-кърста триста луди дечиня.

II

Отъ гора идеть сеймени, айдутска глава посетъ.
Излѣзи баба да глѣдате, видѣла баба-та глава.
Викна ми баба да плачетъ, не ми е глава айдутска.
Тукъ ми е глава синова, сеймени бабе велее:
Не жали бабо не плачи, блазе ти тебе со сърце
Що юнакъ ти си родила, дури му глава зедосме,
Педесетъ мина паднахме, самъ булукбашѣя загина.

СЪВРЕМЕННА ЛѢТОПИСЬ.

Колко-то повече приближава вѣмя-то за да ся съберѣтъ конференции-ти Парижскы, толкось повече интересъ придобывѣтъ два-та главни въпроса, кои-то ще ся разрѣшиѣтъ отъ тѣхъ. Устройство-то на Дунавскы-ти княжества и свободно-то плуваніе на Дунавъ-тѣ. Обстоятелства-та не ни позволявѣтъ да излагамы мнѣніе-то си за првъый-тѣ въпросъ свободно, нѣ вторый-тѣ въпросъ има по голѣмо значеніе за Българи-ти, защо-то Дунавъ отъ старо вѣмя ся счита Славянска рѣка, за това рѣшихмы ся да приготвимъ читатели-ти съ іедно кратко изложеніе въ какво положеніе ся нахожда сега той-зи въпросъ, кой-то трѣбѣ да възбуди жежкъ полемикъ на конференции-ти:

Въ предидущи-ти наши Книжки извѣщавали смы наши-ти читатели, че комисіиѣ-та коѣ-то бѣ назначена отъ Парижскы-ти конференции за да устрои свободно-то плуваніе по Дунавъ-тѣ, и свършила свои-ти дѣла, и че Австріѣѣ-та на коѣхъ-то комисарь-тѣ бѣ прѣдсѣдатель въ тѣхъ комисіѣхъ не ще да признае че конференціѣѣ-та има право да приглѣда и да утвърди окончателно всичко, що ся относи до свободѣхъ-тѣ на Дунавъ-тѣ. Той-зи въпросъ, въ послѣдне-то вѣмя стои на првъый-тѣ планъ и всички-ты вѣстници усилили сѣ вниманіе-то си за тоза, и мы считамы ся длѣжны да го изложимъ по на дълго.

По ієстесвенно-то право, верховна-та власт надъ рѣкы-ти принадлежи на дръжавѣ-тѣ презъ земѣ-тѣ на коѣ-то тѣ протичѣтъ. Тыѣ дръжави могѣтъ да ся распореждѣтъ като своѣ собственность сирѣчь да извлачѣтъ каквѣ-то ползѣ могѣтъ отъ тѣхъ: да разрѣшавѣтъ и запрѣщавѣтъ на другы-ти дръжави да плувѣтъ по тыѣ рѣкы. Това начало на териториалнѣ-тѣ собственность на води-ти отъ какъ іє поченѣло да ся развива общенародно-то Еѳропейско право, послужило іє за основаніе на многоразлични трактати. Нѣ отъ какъ ся разви тръговіа-та и промышленность-та, отъ какъ поченѣ да напрѣдова просвѣщеніе-то, кога по много и по добрѣ поченѣхъ да разбирѣтъ значеніе-то и важность-тѣ на корабле-ходни-ти рѣкы, поченѣ да ся развива и мнѣніе по сообразно съ това значеніе и съ взаимни-ти интереси на дръжави-ти, а споредъ това и ієстесвенно-то право отъ день на день трѣбваше повече да ся ограничи за общѣ ползѣ. И още по естесвенно іє че това мнѣніе ся іє приложило най прѣво на такви рѣкы, кои-то прѣсичѣтъ и раздѣлятъ нѣколко дръжави; тукъ полза-та за свободно плуваніе іє твърдѣ іасна, а стѣсненіе-то отъ исклучително-то право твърдѣ чювствително и єто прѣвый-тѣ примѣръ за практическо-то приложеніе на това начало подава Франціа въ трактатъ-тѣ, кой-то заключи съ Германиѣ на 13 Августа 1804 год. за рейнско-то кораблеплаваніе. Съ той-зи трактатъ р. Рейнъ ся признава общѣ и на двѣ-ти дръжави и опредѣля ся всичко, що ся относи до плуваніе-то на тѣхъ рѣкѣ. Той-зи договоръ (трактатъ) послужилъ іє за основаніе на работи-ти на вѣнскый-тѣ конгресъ. Парижскый-тѣ трактатъ отъ 30 Маѣ на 1814 год. подвигѣ той-зи въпросъ по напрѣдъ. Въ той-зи трактатъ іє добавено: че плуваніе-то на рѣкѣ Рейнъ, отъ гдѣ-то іє възможно да ся плува до море-то и обратно ще бѣде съвсѣмъ свободно и никому не ще бѣде запрѣщено да ся ползова отъ ніего, на слѣдующий-

тъ конгресъ ще ся прѣгльда и ще ся рѣши съ кой начинъ за олеснение на международни-ти съобщения и за по тѣсно сближеніе по между имъ, таѣа свобода на кораблеходство-то може да ся распространѣи и на всички-ти кораблеплавателни рѣкы, кои-то течѣтъ прѣзъ разни дрьжави, или раздѣлятъ іеднѣ дрьжавѣ отъ другѣ. Въ конференциѣ-ти на 14 Декемвриѣ 1814 год. за да обсѣди и разрѣши той-зи въпросъ бѣ отрегена особита комиссія отъ прѣдставители на четири дрьжави, кои-то бѣхъ най много заинтересовани: Австриѣ, Англіѣ, Франціѣ и Пруссіѣ. Таѣа комиссія открь свои-ти събрания въ Виенѣ на 2 Февруариѣ 1815 год. и пригласи да приѣмѣтъ участіе за да установятъ правила за плуваніе-то на Рейнъ, Шельдъ и притоци-ти тѣхни, уполномочени отъ всички-ти прибрѣжни дрьжави. Въ дванайсѣтъ събрания, що дрьжа комиссія-та сврши работѣ-тѣ си на 24 Марта, и съчини прѣво проєктъ — 9 пункта — общи правила за плуваніе-то по рѣкы-ти и второ 32 пункта за плуваніе-то по рѣкѣ Рейнъ и 7 пункта за плуваніе-то по пять други рѣкы. Отъ тѣхъ прѣвити 9 пункта влѣзохъ въ окончателный-тъ актъ на виенскый-тъ конгресъ отъ 9 Юниѣ 1815 год. (пунктъ 108 — 117) а другы-ты само ся приложихъ при той-зи актъ.

Ето на кѣсо оныѣа начѣла, кои-то сѣ провозглашени съ той-зи актъ: Всички-ти рѣкы, кои-то протичѣтъ или раздѣлятъ дрьжави-ти, отъ гдѣ-то іе възможно да плуваѣтъ кораби, до устѣе-то имъ длѣжни сѣ да бѣдѣтъ свѣсѣмъ свободни и никому не може да ся възбрани да плува за тръговскы дѣла. Полицейскый-тъ надзоръ и заплата-та, коѣа-то ще ся зема и коѣа-то ще бѣде умѣрена, іеднообразна, и неизмѣнна трѣбѣ да ся устройѣтъ колко-то іе възможно да не бѣдѣтъ стѣснителни за кораблеплаваніе-то. Всѣка прибрѣжна дрьжава, коѣа-то събира заплатѣ, длѣжна іе да поїеме всички-ти разноска за чистеніе-то, за освѣщеніе-то на

фенери-ти и за всѣко олесненіе за кораблеплаваніе-то и тръговийж-тж.

Таково іе было основаніе-то, коіе-то положи комиссія-та, коіа-то бѣ устроіена отъ най прочюти-ти политическы списатели на онова врѣмя, и въ коіж-то Баронъ Вильгельмъ Фонъ Гумболдтъ іе былъ іединъ отъ най дѣятелни-ти членове, а извѣстный-тъ Мартелсъ секретарь.

Нѣ Вѣнскій-тъ конгресъ не ся іе ограничилъ само съ установленіе на іедни общи начала, а съ приложеніе-то въ актѣ-тъ и частни постановленіи, кои-то ся относятъ до рѣкы-ти Рейнъ, Неккаръ, Майнъ, Маасъ, Мозель и Шелдъ, показанъ бѣ и примѣръ практический.

Съ трактатъ-тъ отъ 30 Марта 1856 год. имали сж намѣреніе да приложѣтъ тыа начала и на кораблеплаваніе-то по Дунавъ-тъ и що-то іе извършилъ Вѣнскій-тъ конгресъ за рѣкы-ти на Среднихъ-тж Европж, сжщо-то искаше да заврѣши парижскій-тъ конгресъ за Дунавъ-тъ.

По Дунавъ-тъ могатъ да плувжтъ кораби до $\frac{9}{10}$ на теченіе-то му (340 геогр. мили), и като іе той втора-та рѣкж въ Европж по дължинж-тж (374 г. м.) и по обширность-тж на русло-то му (14,630 кв. м.) и като приіема въ себе до 120 рѣкы отъ кои-то 34 сж кораблеплателни и като протичя прѣзь много дръжави, той бы ималъ голѣмо значеніе, като широкъ съединителнь пѣтъ между среднихъ-тж и юговосточнихъ-тж Европж; и ако іе той ималъ до сега по малко значеніе не само отъ Рейнъ и отъ Ельбж нѣ дори и отъ Шельдъ, Масса и Везера то нѣколко іе криво на това іестественни-ти прѣгради — подводны камъни (гердани и силно-то теченіе при Оршовж), нѣ най главна-та причина іе историческа-та судьба ніегова и политическы-ти обстоятелства. Неумѣстно іе да указваме тукъ на дълго всичко-то значеніе, коіе

ще придобые Дунавъ-тъ отъ свободно-то плуваніе. То ще устрани и прѣгради-ти; гърла-та му ще ся очистѣтъ, гърдапы-ты ще ся развалѣтъ и по всичко-то му теченіе ще ся развиє тръговіа-та, и това ще ся отозве и не само въ прибрѣжни-ти дръжави, нъ ще ся распространѣтъ благодѣтели-ти послѣдствіа на тѣхъ мѣрѣ въ Франціѣ въ Англіѣ Пруссіѣ и Россіѣ. И сега вече ся поіавявѣтъ прѣвы-ты симптомы на тыа послѣдствіа; страни-ти по долный-тъ Дунавъ въ послѣдни-ти времена влѣзли сѣ въ сношеніе съ Англіѣ, и ѣ испращѣтъ отъ хлѣбъ-тъ си. Съ врѣмя, кога ся распространи свободно-то плаваніе тръговіа-та още повече ще ся разшири, ще ся развиѣтъ промышленни-ти, а за іедно съ тѣхъ и нѣравственни-ти сили на Дунавскы-ти Княжества, за кои-то особито іе важна таа свобода на Дунавъ-тъ. Ёто що іе побудило Парижскый-тъ конгресъ да внесе въ трактатъ-тъ си поставленіе, коіе не считама излишно да припомнимъ на наши-ти читатели.

Ст. 15. на Парижскый-тъ трактатъ опредѣля да ся приложѣтъ на Дунавъ-тъ и на ніегови-ти устіа оныа правила, кои-то сѣ опредѣлени отъ актъ-тъ на Вѣнскый-тъ конгресъ за кораблеваніе-то по оныа рѣкы, кои-то раздѣлѣтъ и прѣсачѣтъ разни дръжави. Това постановленіе, съ коіе-то ся ограждава свободно-то плуваніе по Дунавъ-тъ на всичко-то му теченіе, признавася споредъ трактатъ-тъ за принадлежность на общенародно-то іевропейско право и ся утврждава съ взаимно поручителство на дръжави-ти, кои-то ся договарѣтъ. За да ся тури въ дѣйствиє това постановленіе на конгресъ-тъ, опредѣлихъ да устройѣтъ комиссіѣ, въ коіѣ-то Россіа Австріа, Франціа Великобританіа, Пруссіа Сардиніа и Турціа бѣхъ длѣжни да имѣтъ по іединѣ прѣдставитель (депутативъ), и врѣзь тѣхъ комиссіѣ ся възлагаше да прѣдназначи и да привѣде въ исплненіе работи-ти за очистеніе-то на дунавскы-

ти гърла отъ пѣсъкъ и други прѣпятствиѣ, кои-то ся срѣщѣтъ за кораблеплаваніе-то. За да ся покрѣпѣтъ разносцы-ти за тѣе работи и за всичко що ѣе потребно за олесненіе и обезпеченіе на плуваніе-то, положено да ся събира іедна заплата отъ кораби-ти, споредъ нужди-ти. А въ 17 ст. ѣе прѣдложено да ся устрои още іедна прибрѣжна комиссія отъ прѣдставители на Австриѣ, Баваріѣ Турціѣ и Виртембергъ и на три-ти Дунавскы Княжества, и да ся възложи врѣзь ніеѣхъ: 1° да изложи правила за рѣчно-то плуваніе и за полицейскы мѣри; 2° да отстрани всичкы-ти прѣгради, кои-то може да посрѣщѣне приложение-то на Вѣнскый-тъ актъ; 3° да издири всичко що ѣе нужно да ся устрои по всичкый-тъ Дунавъ и да исплѣни всичкы-ти работи за това устроеніе и 4° кога ся упразни общенародна-та европейска комиссія да надзирава за да ся съдрѣжѣтъ всѣкогы чисти Дунавскы-ти гърла и приморска-та чясть. Въ 18 ст. ѣе казано, че обща-та европейска комиссія длѣжна ѣе да изврѣши всичко що ѣе порѣчано, а прибрѣжна-та комиссія да исплѣни всичкы-ти работи кои-то сѣ изложени въ 1 и 2 пунктъ въ двѣ години. Тогы прѣва-та ще ся упраздни, а власть-та ѣе ще ся прѣдаде на всегдашнѣ-тѣ прибрѣжнѣ комиссіѣхъ.

Споредъ тѣѣ постановленіѣ на Парижскый-тъ трактатъ бѣхъ съставени двѣ комиссії, іедна общеіевропейска, а друга прибрѣжна. Въ прѣво-то събрание на вторѣ-тѣ комиссіѣхъ, въ коіе-то ѣе присутствовалъ и австрийскый-тъ министръ на трѣговиѣ-тѣхъ, бѣхъ назначени три особиты комитета за да съставѣтъ прѣвѣ-тѣхъ чясть на актъ-тъ за свободно-то плуваніе по Дунавъ-тъ. Въ събрание-то на тѣѣ комитети чясто сѣ ся възбуждали жежкы прѣпирни между комиссари-ти на княжества-та, кои-то сѣ забранѣли интереси-ти на странѣ-тѣхъ си и прѣдставители-ти на другы-ти прибрѣжни Дрѣжяви. Молдавскый комиссаръ Доничи бѣ удаленъ за дѣѣятелно-то си съпротивленіе.

Отъ Августа мѣсяца, въ кой-то бѣ съставенъ актъ въ 47 пункта, до 7 Ноіемвриа, кога-то той-зи актъ бѣ подписанъ отъ прѣдставители-ти на четири-ти дръжави безъ участіе-то на комиссари-ти отъ Княжества-та, имали сѣ само два събрания, въ кои-то сѣ обсъждали за мѣри-ти на рѣчнѣ-тѣ полициѣ. Странно ще ся покаже, че комиссары-ты, кои-то сѣ обсъждали заедно съ прѣдставители-ти на други-ти прибрѣжни дръжави постановленіе-то на актъ-тѣ, и заедно сѣ подписовали протоколи-ти, не ся допустихъ да подпишѣтъ актъ-тѣ. Ако бы споредъ смѣсль-тѣ на парижскій-тѣ трактатъ. той-зи въпросъ іе можилъ да ся разрѣши отъ прѣдставители-ти на Австріа, Турціѣ, Виртембергъ и Бава-риѣ, то съвѣмъ бы было бесполезно да ся выжѣтъ комиссари отъ дунавскы-ти княжества. Въ протоколи-ти отъ 15, 17 и 20 Августа замѣчательни сѣ двѣ-ти послѣдні статьи:

Ст. 46. казва: »Настоящій актъ за кораблеплаваніе-то ще вѣдѣши въ силѣ отъ 1 Іануариа 1858 год. правительства-та на прибрѣжни-ти дръжави, ще си съобщѣтъ взаимно мѣри-ти, кои-то сѣ приели за исполненіе-то нѣгово. Ст. 47. казва: »Настоящій-тѣ актъ ще ся одобри, и одобреніе-то ще ся размѣни въ Вѣнѣ въ продлженіе на два мѣсяца или ако іе възможно и по скоро.

Въ прѣвѣ-тѣ отъ тыѣ статьи не іе казано че прѣди да въсприеме силѣ той-зи актъ длѣженъ іе да бѣде прѣдставенъ за да ся приглѣда и утврѣди отъ парижскы-ти конференци. Послѣдніа-та статья противоречи на извѣстіе-то за подписаніе-то на актъ-тѣ; зашто-то той трѣбваше да ся подпиши и отъ комиссари-ти на дунавскы-ти княжества, а мы знаѣмъ, че тѣ не сѣ допустихъ да го подпишѣтъ.

Австріа, какъ-то ся види іасно отъ приведени-те статьи не-рачи да признаѣ че имѣтъ право да прѣглѣдѣтъ той-зи актъ оныѣ дръжави, кои-то сѣ принимали участіе на конгресъ-тѣ. Нѣ отвѣт-

ствова ли желание-то на Австрия на смысл-тъ на горни-ти статьи на парижский-тъ трактатъ? Не ѣ ли ясно, че ако ся бы-хъ оставили на прибрѣжни-ти дръжави да устроѣтъ сами, какъ-то щѣтъ плуваніе-то по Дунавъ-тъ, дръжави-ти, кои-то сѣ участвова-ли на парижский-тъ конгресъ не быхъ имали ручательство, че оныя правила, кои-то сѣ установіени, ще ся удрѣжѣтъ?

Въ уставъ-тъ за плуваніе-то по коѣ да ѣ рѣкъ могѣтъ да ся внесѣтъ такви правила, кои-то безъ да противорѣчѣтъ видимо на начало-то на свободно-то плуваніе, съвсѣмъ го въспрѣщавѣтъ. Така напримѣръ заплата-та, коѣ-то ся прѣдостави на прибрѣжни-ти дръжави да земѣтъ отъ кораби-ти, като справедливо възнагра-ждениу заради уступкѣ-тъ, коѣ-то сѣ направили за полѣзъ на сво-бодно-то плуваніе, може да бѣде толкъ высока, карантини-ти и полицейскы-ти мѣри да бѣдѣтъ толкъ стѣснителни, гдѣ-то сво-бодно-то плуваніе ще бѣде само ѣдна праздна дума безъ смыслъ.

Австрія ся опира съ своѣ-то мнѣніе, че парижска-та кон-ференція нѣма право да приглѣдова и да одобрява актъ-тъ на вѣн-ский-тъ трактатъ, кой-то прѣдостави на прибрѣжни-те дръжави да устроѣвѣтъ рѣчни-ти устави и да надзирѣтъ за исполнение-то имъ. Още въ собраніе-то на конгресъ-тъ на 18 Марта 1856 год. Графъ Буоль, като желѣаше да ограничи свободно-то плуваніе само на долный-тъ Дунавъ и въ гѣрла-та му, приваждалъ ѣ това постановление на вѣнскый-тъ трактатъ. А сега съ той-зи сѣщѣй прѣдлогъ немѣтъ да отклонѣтъ влиѣніе-то на дръжави-ти, кои-то сѣ участвовали на парижский-тъ конгресъ отъ свободно-то плу-ваніе по цѣлъ Дунавъ. Вѣстникъ Le Nord, кой-то приѣма най-дѣѣ-тельно участіе въ полемикѣ-тъ (препиране-то) що ѣ изникнѣла отъ той-зи въпросъ, и кой-то ѣ изложилъ много статьи, въ кои-то излага и обсѣжда, жежко и здраво опровергнѣлъ ѣ всѣкы-ти доводи, на кои-то ся основава Австрія. Ако и да ѣ истинъ-

но така, казва той-зи вѣстникъ, ако и да ѳе прѣдоставено отъ вѣнскій-тъ актъ на прибрѣжни-ти дръжави на всѣхъ ѳеднѣхъ рѣкѣхъ да устроѳавамы сами всичко, что ся относя до кораблеплаваніе-то безъ да дава право на европейскій-тъ сѣюзъ да надзира за исполненіе-то на свободно-то плуваніе, — то мы быхмы отговорили на това кратко и ѳасно: Парижскій-тъ конгресъ ѳе обѳяснилъ съ най ѳасни слова че на прибрѣжни-ти дръжави ся възлага само да приготвиѣтъ уставъ-тъ дунавскій, и да ся утвърди и да ся оздрави, исполненіе-то му прѣдоставлява ся на дръжави-ти, кои-то сѣ подписали парижскій-тъ трактатъ.

И така ако бы и да благопріѳатствова на Австріѳхъ смыслъ-тъ на вѣнскій-тъ актъ, то тѳа не може да ся опира на тѣхъ, за-що-то парижскій-тъ трактатъ измѣня смыслъ-тъ му. Нѣ наистинѣхъ ли ѳе такъвъ смыслъ-тъ на вѣнскій-тъ актъ? Освобождава ли той уставъ-тъ на прибрѣжни-ти дръжави отъ приглѣдваніе-то на други-ти дръжави? Сами-ти дѣйствиѳа на той-зи конгресъ, какъ-то по горѣ читатели-ты наши видѣхъ не допушѣтъ такво тѣлкованіе на ѳегови-ти постановленіѳа. Така въ статіи-ти за Рейнъ-тъ, кои-то сѣ приложени при вѣнскій-тъ актъ, конгресъ-тъ самъ отрежда колко заплата да ся взема, и гдѣ да ся взема, и тѳѳа статіи сѣ обработени отъ ѳеднѣхъ комиссіѳхъ, избрана отъ членови-ти на конгресъ-тъ, а не само отъ прибрѣжни-ти дръжави; въ ѳіеѣхъ ѳе приѳемалъ участіе и прѣдставитель отъ Англіѣхъ — Лордъ Кланкарти, на кого-то имя-то срѣщамы на прѳво-то мѣсто подъ всѣхъ-ти протоколи и подъ самый-тъ актъ; и какъ-то ся вижда отъ протоколи-ти ималъ ѳе голѣмо вліѳаніе при составленіе-то на той-зи актъ. Не ѳе ли ѳавно подпрѣ всичко това, че вѣнскій-тъ конгресъ не ѳе ималъ намѣрение да прѣдстави на прибрѣжни-ти дръжави да даѣтъ правила за рѣкы-ти безъ участіе и надглѣдваніе отъ други-ти дръжави?

Єдинъ Австрійскій вѣстникъ *Oesterreichische Correspondenz* пише, » че той-зи актъ (Дунавскій-тъ) ще ся прѣдстави на парижскы-ти конференциі само за да го забѣлѣжѣтъ и да го видѣтъ и съ това, той приѣма обеспеченіе отъ всичкы-ти дръжави. » Не вѣрваме обаче да ся ограничи конценренція-та само съ єдно вижданіе, безъ да има право да го обсъди, защо-то съ това не ся придобыва свободно-то плуваніе по Дѣнавѣ-тъ.

Наши-ты читатели помнѣтъ че Высока-та Порта, єдна отъ прибрѣжни-ти дръжави изѣяви согласиє-то да ся прѣдложи той-зи актъ на Парижскѣ-тъ конференциѣ за да ся обсъди, и ако не го наїде тѣа съгласенъ съ Вѣнскій-тъ актъ да ся измѣни и допѣлни, какъ-то єе прилично. Австрія обаче не ся показва толкосъ готова да отстъпи, и не ѣ ся ще да прѣдложи дѣйствиѣ-та си на общій сѣдѣ.

Въ заключеніе ще спомянемъ още за єдно любопытно доказателство, коє-то дава *Journal de Francfort* за да забрани мнѣніе-то на Австріѣ. Въ Дунавскѣ-тъ прибрѣжнѣ комиссиѣ, казва той-зи вѣстникъ сѣ присутствувавали прѣдставители отъ Виртембергъ и Баваріѣ, а тѣѣ дръжави не сѣ были на Парижскы-ти конференциі, за това и не признавѣтъ актъ-тъ на Парижскій-тъ конгресъ и не можѣтъ да прѣдставлявѣтъ уставъ-тъ Дунавскій да ся приглѣдова отъ той-зи конгресъ. Нѣ можѣтъ ли тѣѣ дръжави да не признавѣтъ актъ-тъ на парижскій-тъ конгресъ, кой-то гы єе пригласилъ да приѣмѣтъ участіе въ устройство-то на Дунавскій-тъ уставъ. Пустословіе на такви доказательства єе твърдѣ іасно, нѣмамы нуждѣ да губимъ вѣрмя за тѣхно-то опроверженіе, тѣ самы ся опровергавѣтъ

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Общо-то положеніе въ политическы-ти дѣла малко ся іе измѣнило въ послѣдне-то врѣмя само по іасно ся іе обозначило, за това и мы ся рѣшяваме да гы внесемъ въ нашиж-тѣ лѣтопись въ кратцѣ: депешы-ти, кои-то размѣнихъ помежду си Франція и Англія излѣзохъ на лице; Струва ся да іе всичко помежду имъ натѣкмено, а общественно-то мнѣніе още не може да ся успокои; на борси-ти въ Лондрѣ и въ Парижѣ общественни-ти фонды все още глѣдѣтъ на спаданіе. Много іе съдѣйствовалъ на това и вѣстникъ Times съ свои-ти статии противъ вѣнкашиж-тѣ политикѣ на Франціѣ, и той-зи вѣстникъ има такво значеніе въ Англіѣ, гдѣ-то, ако и да не іе още извѣстна причина-та на гнѣвъ-тѣ му всичкы прѣдполагѣтъ че има нѣкоя отдалена причина да ся гнѣви. Нити съдржаниіе-то нити тонъ-тѣ на депешѣж-тѣ на Графа Валевскій не съдрѣжа нищо оскорбително за Англіѣ. Най прѣво тѣя отстранява всѣкѣ мысль за намѣреніе да оскорби националнѣж-тѣ нѣейнѣ горделивость, като напомнива че въ продълженіе на 6 години Императоръ-тѣ не іе прѣставалъ да залѣга за да сблизитѣ двѣ-ти нации, че подиръ $\frac{2}{11}$ Іаннуаріа Императоръ-тѣ ся іе обрънѣлъ къмъ околнѣ-ти дрѣжавы, не за да умножи своиж-тѣ личнѣ безопасность, а за да може да опазитѣ приѣтелскы-ти отношеніа на Франціѣ къмъ тѣхъ, защо-то народъ-тѣ, като не проумѣва добръ духъ-тѣ на Англійскы-ти закони, ни причини-ти на безбѣдствиіе-то на тамошни-ти сѣдилища, смути ся като вижда че толкосъ прѣступницы оставѣтъ тамъ безнаказаны; и правителство-то не іе имало намѣреніе да укорява англійско-то законодателство, че то ужъ съ намѣреніе забраня прѣступници-ти и гы освобождава отъ заслуженно наказаніе. Сѣщо така не іе имало намѣреніе да указва на Англіѣ какви мѣри да приіеме за да прѣкъсне това зло. Депешы-ти ся сврѣшижѣтъ съ тѣя думы: Намѣреніе-то на Им-

ператоръ-тъ като не бѣхъ го разбрали, какъ-то слѣдова, Правителство-то на Негово Величество въздрѣя ся отъ нови разсужденія за той-зи прѣдметъ, кои-то ако ся продлѣжѣтъ могатъ да ушрѣбѣтъ достоинство-то и добро-то съгласіе на двѣ-ти дръжави, и ся полага само на справедливостъ-тъ на английскѣ-тъ націи. Тонъ-тъ на тѣхъ депешъ ако ся је показалъ въ Англіи малко острѣ, то въ Франціи съдрѣжание-то ѣ ся счита малко оскорбително за народнѣ-тъ честь. Какъ да је Франціи посрѣщѣ съпротивленіе въ това що искаше, и длѣжна бѣ да ся откаже съвѣтъ. При тыа несогласіа Графъ Персини видѣ че положеніе-то му је не приіатно въ Лондрѣ, и ся врьнѣ въ Парижъ не доволенъ отъ дѣйствиіе-то на Графа Велевскаго; и ся отказва отъ званиіе-то на Французскій-тъ посланникъ при Сенъ Джемскій-тъ кабинетъ. Това произведе въ сегашно-то врѣмя силно впечатленіе въ Франціи; и породило је нови думи че и Велевскій ще ся смѣни; не мыслимъ обаче да ся смѣни той въ сегашно-то врѣмя, зашто-то това ще ся покаже като іеднѣ новѣ уступкѣ на Англіи. И така ако и да сѣ ся възстановили напрѣшни-ти приіателскы отношенія, нѣ неизбежно послѣдствие на тыіе прѣговори трѣбѣ да бѣде іедно охлаждениіе, и особливо като ся присѣедини още нападениіе-то на Вѣстникъ Times. Много зависи и отъ сѣдѣжъ-тъ на Бернара, какъвъ конецъ ще приіеме тіа. Сегашни-ты законы на Англіи не сѣ достаточны за да го набѣдѣтъ и осѣдѣтъ като участникъ въ покушеніето противъ Императоръ-тъ Французскій. За това Times ако и да напада на Французскѣ-тъ политики настоява да доказва че је нуженъ новъ законъ противъ заговори-ти. Швейцариа отъ іеднѣ странѣ ся жалова за грозный-тъ тонъ на Французскѣ-тъ депешѣ и за нови-ти мѣри кои-то је приіела Франціа за паспорти-ти, отъ другѣ странѣ уступи на Французско-то трѣбованіе и удалъ бѣженци-ти отъ французскы-ти граници. Сардиніа 1) като ся споразу-

мѣ съ Англіѣ отказъ ся да издаде Годжеса, 2) Коммиссія-та коѣ-то бѣ отредена за да пригледѣ проіектъ-тъ на законъ-тъ противъ заговори-ти и противъ печатни оскръбленія на вѣнценосни лица, отхвърли го съ вышегласія отъ 5 гласове противъ 2; това подаде поводъ да ся распространи слухъ, че министерство-то на Кавура ще ся удали отъ дѣла-та, нъ това още іе прѣждевременный слухъ. Министерство-то има намѣреніе да забраня проіектъ-тъ си въ самѣ-тъ палатѣ и отъ рѣшеніе-то, коѣ-то тѣ ще приѣме зависи честь-та му. Въпросъ-тъ за параходъ Каліари, за кой-то мы изложихмы въ прѣдѣдущий-тъ нашъ Дневникъ, побуди прочютъ іединъ Англіискъ писатель за между народно-то право Г. Филимора да издаде іедно списаніе въ коѣ-то съ най іасни доказательства доказва, че той-зи призь не іе законенъ, и прѣдставя Сардиніѣ, като защитницѣ на морско-то международно право. Това списаніе даде силно впечатлѣніе и въ Неаполь. Салернскій-тъ Судъ споредъ трѣбованіе-то на Англіискій-тъ парламентъ и на ново-то министерство, освободилъ іе на 7/19 Марта англіискій-тъ механикъ Уата, и какъ-то увѣрява Times скоро ще освободи и другаръ-тъ му Парка, и тѣ ще ся връжѣтъ въ Англіѣ, гдѣ-то гы чѣка добра срѣща. Честь-та помага на ново-то министерство Дерби въ вѣнкашиѣ-тъ политикѣ; Прѣговори-ты съ Франціѣ кои-то имахѣ добръ исходъ за Англіѣ, освобождение-то на двама-та механика, рѣшителный-тъ отказъ на Сардиніѣ да издаде Годжеса = всичко това може да му придаде народность въ Англіѣ. Оныѣ лица, на кои-то ся слуша гласъ-тъ и имѣтъ въ парламентъ-тъ вліаніе не искѣтъ отъ министерство-то программѣ, а сѣ ся рѣшили да го поддрѣжѣтъ до Септемвриѣ мѣсяца, и въ това время да приготвѣтъ друго по либерално министерство. — Отъ вѣтрешни-ти дѣла въ Франціѣ най голѣмо вниманіе обрѣща удаленіе-то на префектъ-тъ (губернаторъ) на полициѣ-тъ Пьетри и назначеніе-то Буателіа на ніегово

мѣсто. Умове-ты въ Франціѣ сѣ така настроєны, гдѣ-то и това наплаши хора-та; различно обіясняватъ причины-ти на това удаленіе, нѣ най достовѣрна-та види ся да іе самолюбіе-то; защо-то новѣй-тѣ министръ Генералъ Ёспинасъ, токо речи, прибралъ іе въ рѣцѣ-ти си всичкѣ-тѣ власть полицейска и самъ залѣга за всичкы-ти мѣри за общественнѣ-тѣ безопасность, а това дава на Пьєтри второстепенно значеніе. Императоръ-тѣ жєлаєше да съсредоточи всичко-то полицейско управленіе въ іедни рѣцѣ и за това ся рѣши да пожрѣтвєва Пьєтри и на нєгово мѣсто назначи Буателіа, кой-то іе извѣстенъ на Генерала Ёспинаса още отъ когы ся іе нахождалъ въ воєннѣ службѣ. Отношеніа-та между Франціѣ и Австріѣ почєнѣли сѣ да обрѣщѣтъ вниманіе; подиръ защитителнѣ-тѣ рѣчѣ на Жюліа Фавра, подиръ обнародваніе-то въ Мониторъ-тѣ писма-та на Орєсини, кои-то ся станѣли извѣстни въ цѣлѣ Италиѣ и на всѣдѣ сѣ четѣтъ съ патріотическо одушевленіе, Мониторъ-тѣ продлѣжыва да печята писма-та на Наполеона І, въ кои-то той говори за освобожденіе-то на Италиѣ-тѣ отъ Австрійско-то владычество и показва какви мѣри іе употрѣблявалъ той за да достигне това освобожденіе. Австрійскы-ты вѣстници силно възставѣтъ противъ тѣя дѣйствиа на Французско-то Правитєлство и казвѣтъ че Графъ Буоль поискалъ отъ французскѣй-тѣ посланникъ обіясненіе. Разногласіе-то помежду двѣ-ти Нѣмскы дрѣжяви Австріѣ и Пруссіѣ отъ день на день ся умножыва освѣтъ іеднѣ нотѣ, що прѣдстави Пруссіѣ противъ Австрійско-то мнѣніе за Дунавско-то плуваніе, Австрійскѣй-тѣ проєктъ за мытарственно-то съєдинєніе съ другы-ти Германскы дрѣжяви, и особито проєктъ-тѣ кой-то гони Австріа за да ся вдигне сѣвсѣмъ заплата-та врѣзъ стоки-ти кои-то проминуѣтъ прѣзъ Германиѣ транзито и влизѣтъ въ Австріѣ, срѣщнѣ голѣмо сопротивленіе отъ Пруссіѣ. И въ вѣпросъ-тѣ на Княжєства-та съ Даниѣ не сѣ съгласи Австріа и

Пруссія. Даниїа іє сѣбѣшила на посланикъ-тъ си въ Франкфуртъ да извѣсти прѣдставители-ти на Австриїѣ и на Пруссїѣ, че ся склонява да даде на Германиїѣ и на Лауенбургъ отдѣлено управленїе, нѣ за то трѣбѣ Шлезвигъ да ся сврѣже по тѣсно съ Даниїѣ, като не отдѣлна частъ на Монархиїѣ-тѣ. Австриїа іє готова да ся съгласи на това, а Пруссїа настоява да ся удръжѣтъ напрѣжни-ти правдини на Голщейнъ и желяе да обрѣнѣтъ Релдебургъ въ сѣюзно укрѣпленїе Нѣмско. Той-зи въпросъ нѣма сумнѣнїе че ще ся разрѣши миролюбиво. Грьцкы-ты вѣстници сѣдрѣжѣтъ извѣстїе, че В. Порта ся іє рѣшила дя устрои на граници-ти Грьцкы четьре кашли въ извѣстно разстоянїе іедна отъ другѣ за да дрѣжи тамъ воиски да зєбранѣтъ граници-ти отъ хайдутї-ти. Основанїе-то на двѣ-ти іє вече заложено. Пѣпѣ-тъ на тыїа устроїенїа іє извѣстенъ, тѣ повече приличѣтъ на укрѣпленїа (калета) и ще имѣтъ топове. Това іє възбудило голѣмо неудовольствїе въ Грьцко.

ТРЪГОВСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Чисто смы споменували за желѣзни пѣтища, кои-то ся прѣдприїемѣтъ въ разни страни, нѣ умѣстно ли іє да говоримъ за желѣзни пѣтища въ трѣговскый-тъ Дневникъ? Желѣзни-ти пѣтища, освѣщѣнъ що сѣ главни-ти проводници на трѣговиїѣ-тѣ, тѣ и сами сѣ трѣговскы прѣдприїатїа.

Отъ двѣ години насамъ отъ какъ ся сврѣши война-та много компании сѣ ся поїавявали за да искѣтъ разрѣшенїе-то отъ правителство-то да устроїѣтъ желѣзни пѣтища въ разни направленїа, нѣ повече-то отъ тѣхъ безъ да изучѣтъ мѣстни-ти потрѣбности, и європейска-та Тунциїа бѣ прорѣзана отъ сотина пѣтища, кои-то сущєствувахъ само на писмо. Єдна линїя — отъ Бѣлградъ до Цариградъ сѣ клонѣ до Солунъ и до Атинѣ, друга отъ Єдрене до Цариградъ, друга отъ Русчють до Єносъ сѣ клонѣ до Цари-

градъ, друга отъ Рюсчюкъ до Варнѣ, друга отъ Солунъ до Бродъ на австрийскѣ-тъ границѣ и най напokonъ отъ Кюстендже до Чрънъ-водѣ, іедна подиръ другъ ся прѣдприемахъ. Нѣкои си отъ тѣхъ отъ Солунъ до Бродъ, отъ Рюсчюкъ до Ёносъ, отъ Рюсчюкъ до Варнѣ бѣхъ разрѣшени съ фирмани, нѣ фирмани-ти ся присрочихъ въ рѣцѣ-ти на устроители-ти, кои-то не можахъ да исполнѣтъ контрактни-ти условиѣ и да прѣдставѣтъ обезпечителнѣ-тъ суммѣ. Ёдна само линиѣ най кжса-та отъ Кюстендже до Чернаводѣ ся нахожда въ здрави рѣцѣ; английска-та компаниѣ, коѣ-то іе прѣдприѣла тѣхъ линиѣ изврѣшила іе ланѣ нѣколко приговорителни работи, и устроѣниѣ-то на той-зи пѣтъ има здрави источници.

Подиръ спекуляторы-ти и проѣктеры-ты, като видѣхъ че имъ ся удаде Ёвропейска-та Турциѣ обрѣнѣхъ ся въ Анадолѣ.

Най прѣво ся јави на лице проѣктъ за Ёвфратскѣ-тъ линиѣ, подиръ друга отъ Скутари въ Балсора като продлѣниѣ на Бѣлградскѣ-тъ линиѣ, подиръ отъ Измиръ въ Айдинъ — друга отъ Селисонъ до Сивасъ и да ся продлѣжи подиръ до Ёрзерумъ друга отъ Измиръ до Ушякъ; іединъ проѣктъ за воѣннѣ линиѣ отъ Скутари, или отъ Брусѣ до Ёрзерумъ и най напokonъ іедна линиѣ коѣ-то ся іе разрѣшила сега и за коѣ-то ще поговоримъ по долу. Отъ всичкы-ти тѣѣ линиѣ само іедна ся устроѣѣва сега отъ Измиръ въ Айдинъ; друга іедна отъ Самсунъ въ Сивасъ іе изслѣдована и скоро ще почене, компаниѣ-та іе прѣдставиѣ вече обезпечителнѣ-тъ суммѣ. Другы-ты проѣкты сѣ останѣли безъ послѣдствиѣ. Нѣ догдѣ у насъ ся правѣтъ проѣкты научѣѣмы че на Кавказъ-тъ ся іе устроѣла іедна русска компаниѣ подѣ покровителство-то на Императорскѣ-тъ намѣстникъ за да устроѣ желѣзни пѣтища помежду Чръно-то море и Каспийско-то и отъ Персѣйскѣ-тъ границѣ. Това ще има голѣми послѣдствиѣ за Анадолѣ-тъ, и най паче за Ёрзерумъ и Трапезондѣ, прѣзъ кои-то сега

прѣминува всичка-та транзитна тръговѣа въ Персїѣ-тъ, много пѣти наше-то правителство ꙗе обръщало вниманїе-то си на той-зи важный за Имперїѣ-тъ проѣктъ, и много проѣкты сѣ ставали за да ся олесни съобщенїе-то съ Персїѣ-тъ границѣ, нѣ ни-що не ꙗе още извршено. Другы дѣла много по важни отвѣкохъ вниманїе-то на В. Портѣ; ꙗе то сега Россїѣ-та ще ꙗхъ прѣдо-прѣди и ще отбиѣе всичкѣ-тъ тръговѣѣ Персїѣ-тъ, коѣ-то до се-га врьви прѣвъ Анадолѣ. Отъ три-ти линии, коѣ-то ще ся прѣд-прїемѣтъ, ако не сѣ още прѣдпрїети въ Россїѣ-тъ; прѣва-та ще съѣдини Редутъ — Кале съ Тифлисѣ, втора-та отъ Тифлисѣ до Дербентѣ на Каспїѣ-то море, а третѣ-та, най важна-та отъ Тифлисѣ до Хахычеванѣ на Персїѣ-ти граници. — Таѣа кав-казска компаниѣа ще ся устрои съ капиталѣ отъ 28 мил. карбовни.

КНИЖЕВНЫЙ ДНЕВНИКЪ.

Нашѣй-тъ книжевный дневникъ ся ꙗе уморилѣ, драгы читатели, за това оставамы го въ покой да ся поотмори, и му давамы по-мощникѣ, съ кого-то ако ся запознаѣте ще останете, надѣѣмъ ся, благодарены, той-зи новѣ знакомецѣ, кого-то имамы честь да ви препоручимѣ, ꙗе

ПРОМЫШЛЕННЫЙ ДНЕВНИКЪ,

Кой-то ще вы приказва, колко-то му иди отъ рѣкы за вси-чкы-ти новини техническы. И въ тѣѣхъ сферѣхъ случѣвѣтъ ся ꙗвле-нїѣа, коѣ-то имѣтъ общественно значенїе и длѣжни сѣ да за-ѣмѣтъ мѣсто въ ѣднѣхъ съвременнѣхъ лѣтописѣ. Послушайте напри-мѣръ, че въ Парижѣ ꙗмало община за подканѣнїе на промышлен-ность-тъ. Съставѣ-тъ и цѣль-та на тѣѣхъ общинѣхъ сѣ достойны за вниманїе. Тѣа нѣма официѣалный характерѣ, нѣ ꙗеѣни-ти награди имѣтъ высокѣхъ цѣѣхъ, повече нѣравственнѣхъ, нежели материѣалнѣхъ,

ніейни-ти прѣговори ся почитжтъ отъ всичко-то общество. Въ ній-
ний-тъ Сьвѣтъ всѣкогы сж были чловѣци прочюты съ свои-ти по-
знанія. Тѣа іе была най високо-то сждилище за всѣко іедно ново и
промышленно откритіе. Въ послѣдне-то събрание на общинж-та,
най достопримѣчательни бѣхж три голѣми награди, кои-то ся разда-
дохж: Еднж-тж получи Г. Вика за издирваниіе-то на гидравличе-
скы-ти цементи (мазь коіа-то може да противустои на водж-та
и не ся смыва [мьокъ]). Община-та сама бѣ прѣдложила той-
зи въпросъ заіедно съ другой іединъ: съ кой начинъ може да си
опыта най скоро достоинство-то на цементъ-тъ. И два-та въпроси
разрѣши Г. Вика, кой-то всичкий-тъ си животъ іе посвятилъ за
да изучи той-зи предметъ и бѣ и другой пѣтъ получилъ награда
12,000 фр. Сега община-та му отсѣди 2,000 фр. за откритіе-то
на іединъ способъ съ кой-то скоро може да ся познаіе достоин-
ство-то на гидравлическы състави и още 2,000 фр. за най добро-
то съчиненіе врьху той-зи предметъ.

Прѣдставитель-тъ на тѣхж общинж Г. Дюма прочютъ и много
ученъ хымикъ забѣлѣжи при той-зи случай, че строително-то ис-
кусство ако ся іе възвисило и іе достигжло до іеднж точность до
коіхж-то никогы не сж достигжли Римляне-ты, ако можемъ сега да
издигамы постройки на всѣко мѣсто и на сухо и на море и въ
рѣкж-тж и въ море-то, то одлжены смы за това на гениалный-
тъ трудъ на Г. Вика, и ніему іедному, да не забравямы това.

Друга іедна награда отъ 12,000 фр. бѣ присждена на наслѣ-
дници-ти на Г. Гейлмана кой-то іе открьлъ іеднж механическж
чесалкж (таракъ). За да проумѣнемъ добрѣ всичко-то достоинство
на ніегово-то откритіе, коіе-то отдавна ся іе прочюло, длжны
смы да ся распространимъ по на дълго. Прядилни — вещества, като
вълна, памукъ, ленъ, свила тврьдѣ сж разнообразни въ свои-ти ка-
чества. До Гейлмана никой не мысліаше че іе възможно всички-ти

таїа вещества да ся расчесовѣтъ, или какво-то думѣтъ по насѣ, и по правилно да ся влачітъ съ іеднаква машина, и че таїа машина ще може да извлочи по икусно отъ най икусный-тъ работникъ.

Той измысли двѣ машини (чяркови), іедна-та приготвяла работѣ-тъ, а друга-та приіема влакна-та като корделѣ, свойства-та на тѣхъ машинѣ сѣ такви, гдѣ-то и най кѣси-ти влакна, които не влазіахъ въ работѣ расчесовѣтъ ся и нищо не ся губи, и расчесованіе-то и много съ по малкы разноскы става напр. за іеднѣ окѣ вълнѣ плащаше ся до 12 гр. а сега струва само 6 гр. и още подобра излазя отъ машинѣ-тъ, и здравіе-то на работници-ти не ся поврѣжда.

Друга іедна награда отъ 19000 фр. бѣ раздадена на разни лица за изученіе на болѣсть-тъ на лозіа-та, и лѣченіе-то на тѣхъ болѣсть.

Още на 1845 год. болѣсть-та на лози-ти поіавися првъ пѣтъ въ Англіѣ. Искусный градинарь Тукеръ поченѣ да издири-ва тѣхъ болѣсть, а ученъ ботанистъ Беркелей намѣри въ бѣло-то цвѣте на лози-ти іедно тайнобратно растеніе отъ рода *oidium*. На 1847 год. таїа болѣсть ся поіави въ Парижъ, а подиръ нѣколко врѣмя ся распространи по всичкѣ Франціѣ. Отъ това зло Франціа какъ то смѣта Барраль могла бы да изгуби до 200 мил фр. въ іеднѣ годинѣ.

Община-та за да помогне и на това зло рѣши ся да подка-ни ревность-тъ на наблюдатели-ти и назначи наградаж 1) 10,000 фр. за кой-то намѣри средство за да истрѣби тѣхъ болѣсть, 2) 3000 фр. за най добро-то изложеніе на болѣсть-тъ и 3) 6000 фр. за най добри-ти изслѣдованія на причини-ти на болѣсть-тъ, и срѣдства за лѣченіе-то ѣ. Триста и седемдесѣтъ запыскы бѣхъ прѣдставени за той-зи предметъ, и съ той-зи начинъ бѣ найдено и дѣйствително и економическо средство за истребленіе на болѣсть-тъ.

Това сръдство је сѣра (кыбритъ) коіе-то най прѣво употрѣбѣнъ противъ болѣсть-тѣ Г. Киль (Англичанинъ) а въ Франціа прѣвышѣнъ-тъ опытъ направи Г. Дюшартръ, а по на широко Г. Гонтъе, а Г. Маресъ показа съ какви условиа трѣбѣ да ся употреби това срьдство. 10,000 фр. раздѣли община-та на тѣа 4 лица, освѣнъ тоутова Киль получи и іеднѣ медаль отъ 500 фр. а други 6,000 фр. раздѣли по между нѣкои други лица.

Община-та издаде программѣ на нови награди, кои-то ся назна-значавѣтъ за издираваніе-то на болѣсть-тѣ на буби-ти, отъ коіи-то много пострадахѣ южны-ты Департаменты въ Франціи.

На 2 Декемвриа на 1857 год. Община-та дръжіа събранииіиу, въ коіе-то Г. Моренъ директоръ на Нантескѣ-тѣ фабрикѣ прѣдѣ-стави новъ металлъ аллюмитий въ разни видове — отъ той-зи металъ имаше пригтовено разни предмети: сѣдове, физическы инструу-менты и дребостькѣ. Той-зи мѣталъ намира ся доста много въ глили-ноземъ-тѣ, и глиноземъ-тѣ не је друго освѣнъ окисленъ (раждада-сялъ) аллюминий и въ всѣкѣ глинѣ има глиноземъ и въ нѣкои мѣмѣ-ста до 78%, а пяддесять и двѣ чисти глиноземъ давѣтъ 28 чия-сти аллюминий, нѣ всичко-то затрудненіе до сега бѣше въ расас-кисленіе-то на той-зи металлъ, нѣ веднѣжъ като ся очисти, тѣстой вече не хваца рѣждѣ. Сега много ся је улѣснило добываніе-т-то му, нѣ іедна ока струва до 2000 гр. нѣ было је врѣмя кога іеіе-динѣ кылограмъ (по малко отъ 1 окѣ) металлъ содий струваше до 3000 франка а сега цѣна-та му је спаднѣла до 9 фр. а Содий іе нуженъ за добываніе-то на горний-тѣ металлъ, за това спаданіе-то на цѣнѣ-тѣ му је главно условіе, гдѣ-то новий-тѣ металлъ влазя въ промышленно употребленіе.

Той-зи металлъ је былъ като сребро-то нѣ по малко лѣщици. Той је упругъ и може да ся растяга на тѣлѣ и је много лекъ, чѣе-тыре пѣти по лекъ отъ сребро-то. Отъ всичкы-ти метали, кой-т-то ся употреблѣвѣтъ за сѣдове, той-зи је най безвреденъ за здравіе-то. Той-зи металлъ има всичкы-ти физическы свойства на же-лѣзо-то и је по жилавъ, за това може да влѣзе въ общо употрѣб-леніе за телеграфі-ти.

КНИГИ

кои-то ся сѣ печатали въ Печатницѣ-тъ ни
и ся намирътъ за продажбѣ:

СКРАТЕНІЕ на ТУРСКА-ТА ИСТОРИЯ преведена, попълне-
на и издадена отъ П. Славейкова.

Цѣна-та ѣе 1 цванецъ.

КРАТКА СВЯЩЕННА ИСТОРИЯ преведена отъ Архимандри-
та Партениа Зографскій. Цѣна-та ѣе 5 гроша.

СЛАВЯНСКА ХРИСТОМАЛОЯ издадена отъ Никифора П.
Константинова.

1-та, 2-та, 3-та, 4-та, 5-та и 6-та КНИЖКА (Януари-
а, Февруаріа и Марта) отъ БЛЪГАРСКИ-ТИ КНИЖИЦИ.

Учебни книжки за дѣца-та, наредени и издадени отъ П. Р.
Славейкова:

КНИЖКА I. БУКВАРЬ. Цѣна-та му ѣе 1 грошъ.

Подписка-та за спомоществование-
то на Български-ти Книжици и
на Българ. Книжнинъ приема ся
отъ тѣа лица:

Отъ Настояте. на БЪЛГАРСКИ-ТИ КНИЖИЦИ
Г. Г. К. Мариновича и К. В. Славчевича въ Цариградъ.

Отъ Г. Пятели Х. Г. Кесимова въ Трново.

» » Т. Х. Бойчова въ Шуменъ.

» » Братіа Х. Петкови въ Русюкъ.

» » Сав. І. Гамзовенова въ Видинъ.

» » Радіа Теодорова въ Силистръ.

» » Братіа Георгиевичъ въ Варижъ.

» » А. Н. Караканъ въ Свишовъ.

» » Димитра Трайкова въ Софійъ.

» » Господина Данчева въ Сливенъ.

» » Ст. АриAUDова и сынъ въ Габрово.

» » Неша Х. Матеіева въ Едрене.

» » Доктора С. І. Чомакова въ Пловдивъ.

» » Ст. Груйоглу въ Къзанлъкъ.

» » Иванча Стоіанова въ Ескы-Зааржъ.

» » Христодула Чорбаджи въ Хаской.

» » Д. Х. Тулева въ Калоферъ.

» » Братіа Х. Гюрови въ Самоковъ.

» » Дим. Явакыева въ Дупница.

» » К. Фотинова въ Смирижъ.

» » Хр. Георгиева въ Букурешъ.

» » Мих. Поповича въ Ибраида.

» » М. и А. Авраамовича въ Гюргево.

» » Евлогіа Георгиева въ Галацъ.

» » Отца Архимандрита Нафанаила Стоіановича Начал-

ника на Добровецкый-тъ мѣнастырь въ Ялъ.

» » Г. Шопова въ Измаиль.

» » Ст. Тонкѣвича въ Одессъ.

» » Ат. Михайлова въ Виеннъ.